

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

MÄN SOM REPRESENTERAR KVINNOR?

En studie om mäns kvinnoorienterade motioner i
Sveriges riksdag under 1970-2020

Christine Bodell

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Statsvetarprogrammet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	VT 2021
Handledare:	Anders Sundell
Antal ord	1180

Abstract

Female politicians have concern for women's interests, but do men male politicians have concern for women's interests? And what happens with this concern as the number of women in parliament increases? This study is about men's representation of women's interests in the Swedish Riksdag during 1970-2020. In this particular study, men's representation of women's interests will be measured as women oriented motions written by male MPs. The research question is: in what way does the number of women oriented motions written by men change as the number of women in the Swedish Riksdag increases? Three hypotheses are presented in the study: H(1) Men will hand in more women oriented motions H(2) men will hand in less women oriented motions as women hand in more women oriented motions and H(3) the total percentage of women oriented motions will decrease. Key words are used in order to analyze and distinguish women oriented motions from other motions. All 163 000 motions during 1970-2020 are analyzed, and so is gender of the author and the year the motion was written. The result show that H(1) gets support, men do increase their number of women oriented motions as the number of women increases. This is however not seen until the number of women in parliament surpasses 40-45 percent. When the result is controlled for year, the correlation disappears. However, it is difficult to distinguish the yearly trend from women in parliament since women in parliament may have effect the yearly women oriented trend in society.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Innehållsförteckning.....	3
1. Introduktion.....	4
2. Teori	5
2.1 Närvarons politik, kvinnors representation och kvinnors intressen.....	5
2.2 Mäns representation av kvinnors intressen.....	6
2.4 Fallet Sverige.....	11
3. Metod	12
3.1 Motioner	13
3.2 Tillvägagångssätt.....	14
3.4 Variabler.....	17
3.5 Korrelation och kausalitet.....	19
4. Resultat.....	20
4.1 Total andel kvinnomotioner	20
4.2 Mäns respektive kvinnors kvinnomotioner	24
4.3 Regressionsanalyser	28
Slutsatser	33
Litteraturlista	34
Appendix	38

1. Introduktion

”Jag hoppas, att hon icke tager illa upp, om jag, åtminstone så länge hon är ensam i sitt slag i kammaren, fortfarande gentemot kammaren begagnar mig av den gamla titulaturen. Mina herrar!” (Demokrati 100, 2019). Så välkomnades den första kammarens ledamöter av talmannen år 1922. Öppningsmötet var historiskt, aldrig förr hade en kvinna tagit plats i riksdagen och den gamla titulaturen ”mina herrar” hade inte behövts ifrågasättas. Ett halvt sekel senare på 1970-talet var andelen kvinnor fortfarande under 20 procent. Då skedde däremot en förändring, och de kvinnliga ledamöterna kom att öka stadigt. Idag består Sveriges riksdag i stora drag av hälften kvinnor och hälften män (*ibid.*).

Att vilja få upp antalet kvinnor i riksdagen handlar till stor del om tanken om den representativa demokratin. De folkvalda bör likna dem som representeras vad gäller bakgrund, åsikter och attityder. Phillips (1995) menar att kvinnor behövs i politiken då kvinnor har delad erfarenhet med andra kvinnor. Den delade erfarenheten kvinnor emellan gör att kvinnor lyfter kvinnors intressen mer än vad män gör. För få kvinnor i politiken ses som odemokratiskt, kvinnors frågor prioriteras inte och empiriska studier stödjer hypotesen (Celis & Lovenduski 2018; Palaguta 2019; Wängnerud, 2000; Towns 2003 etc.).

Vad gäller forskning på kvinnors representation i politiken så ligger fokus nästan bara på kvinnor. Man undersöker de effekter som en ökad kvinnlig representation får för kvinnor, på vilket sätt kvinnliga politiker engagerar sig i kvinnofrågor och hur detta gynnar kvinnor i befolkningen. Män och deras agerande lyser däremot med sin frånvaro. Det kan tyckas märkligt med tanke på att män globalt sett fortfarande är majoritet i politiken (Worldbank, 2020a). För att få igenom demokratiska beslut krävs majoritet. Utan männen på sin sida är chansen att få igenom en kvinnoorienterad policy desto mindre.

Målet med den här uppsatsen är att undersöka mäns representation av kvinnor och hur detta förändras i takt med att andelen kvinnor i den svenska riksdagen ökar. Från 1970-talet har kvinnors andel i riksdagen ökat stadigt (SCB 2018a) Forskningsfrågan är följande: på vilket sätt ändras andelen inlämnade motioner om kvinnofrågor skrivna av män i takt med att andelen kvinnor i riksdagen ökar?

För att mäta mäns representation av kvinnors intressen används i studien ”kvinnomotioner”. Kvinnomotioner avses motioner inlämnade av män som handlar om kvinnointressen. Ett kvinnointresse är ett ämne som mer direkt angår kvinnor än män. Ju större andel kvinnomotioner som män lämnar in, desto mer representerar män kvinnors intressen.

Det finns underlag som visar att kvinnor prioriterar frågor som berör kvinnor i högre grad än vad män gör. Trots detta finns inte jättestarka bevis för att en hög andel kvinnor i riksdagen garanterar en mer

kvinnorienterad policy (Towns 2003). Hur män svarar på en ökad andel kvinnor i riksdagen skulle kunna vara en nyckel till varför så är fallet.

I studien förväntas tre olika utfall. Det första är att män skulle bli mer engagerade i kvinnofrågor takt med att andelen kvinnor ökar. Det andra är att en ökad andel kvinnor skulle göra män mindre benägna att engagera sig i kvinnors intressen, eftersom ansvaret omfördelas från män till kvinnor i takt med att andelen kvinnor ökar. Det tredje och sista eventuella utfallet är att män skulle engagera sig så lite i kvinnofrågor att den totala representationen av kvinnors intressen går ner.

2. Teori

2.1 Närvarons politik, kvinnors representation och kvinnors intressen

Den politiska teoretikern Anne Phillips skriver i *Närvarons politik* att olika grupper i samhället har olika intressen. Grupperna i samhället består av medlemmar som delar t.ex. könstillhörighet, klass eller etnicitet. När representanter från grupperna finns närvarande i politiken är det större chans att få sin röst hörd i det politiska rummet (1995:145). En kvinna, och en kvinnlig politiker, är inte bara sina egen individer utan också en del av gruppen ”kvinnor”. Därför kommer kvinnor i politiken med största sannolikhet att lyfta dessa frågor mer än vad manliga politiker kommer att göra. Kvinnor i politiken sägs också göra det på ett bättre sätt (Sapiro 1981:702). Argumentet för att kvinnor är underrepresenterade i politiken är att deras globala andel i politiken är betydligt mindre än andelen kvinnor i befolkningen (Worldbank 2020a;2020b).

För att över huvud taget argumentera för att kvinnor ska representeras i politiken måste vi tro att det finns unika och politiskt relevanta problem som kvinnor delar. Litteraturen är enig om att en uppsättning kvinnointressen finns (Palaguta 2009; Celis & Lovenduski 2018 etc.) och kallar dessa för ”kvinnors intressen” (Sapiro 1981:703). Begreppet är vanligt förekommande, men också kontroversiellt. Det råder viss oenighet om vad dessa egentligen innebär (Wängnerud, 2009; Palaguta, 2019).

Ett sätt att förklara kvinnors intressen är de biologiska likheter som kvinnor delar med andra kvinnor. Det kan handla om en gemensam relation till graviditet, förlossning och amning (Sapiro 1981:703-704). Kvinnor har en gemensam position i samhället och en delad historia av att vara exkluderade från det politiska rummet. Dessutom har kvinnor historiskt sett hänvisats till hemmet, och kvinnor har inte heller haft rätt att bestämma över sin egen ekonomi. I regel blir dessutom kvinnor oftare än män utsatta för sexuellt våld och sexuella trakasserier (Phillips 1995:68). Kortfattat kan man säga att kvinnors intressen

är de politiska frågor som har större effekt på kvinnor än på män. De innefattar också de frågor där kvinnor är diskriminerade i relation till män (Carrol 1994; Celis 2008 i Höhmann, 2020:32).

En kritik handlar om huruvida kvinnors intressen är någonting som endast angår kvinnor och inte män. Exempelvis är kvinnor samhällsmedborgare och därför ligger skattepolitik och statlig säkerhet i kvinnors liksom alla samhällsmedborgares intressen (Palaguta 2019:2). Phillips menar att kvinnors intressen handlar om det som skiljer kvinnors och mäns intressen åt snarare än det som är gemensamt mellan dem (Phillips 1995:68).

Ett argument för att kvinnor ska representeras i politiken är de frågor som kvinnor vinner på, men som män förlorar på. Det kan handla om t.ex. kvotering eller lagar om lika möjligheter till höga positioner. Fler kvinnor i tidigare mansdominerade institutioner betyder färre platser och mer konkurrens för män. Phillips menar att det inte finns några större skäl att tro att män kommer att lyfta dessa frågor i lika hög grad som kvinnor (1995:69).

Kvinnlig rösträtt är inte tillräcklig för politisk närvaro. Man skulle kunna jämföra det med de rättigheter en konsument har i en affär. En konsument har rätt att välja mellan olika, redan existerande produkter, men kan inte själv bestämma vad utbudet ska bestå av. På samma sätt ger rösträtten rätt att välja mellan olika politiska frågor eller idéer som redan finns, men inte själv bestämma vilka som ska gå att välja på (1995:45).

Idén om närvarans politik går att kritisera på ett sätt som är svårt att komma runt. Om delad erfarenhet krävs för att representera någon annan, så blir det svårt att avgöra vem som till slut får representera vem. Då man inte längre får representera någon man inte delar könstillhörighet med, kan man heller inte representera någon som inte delar ens etnicitet, sexuella läggning eller klass. Drar man resonemanget till sin spets kan man heller inte uttala sig om kulturer man inte är en del av.

2.2 Mäns representation av kvinnors intressen

Åter till männen. Även om kvinnor skulle lyfta frågor som angår kvinnor både mer och på ett bättre sätt än vad män gör, så ligger det med största sannolikhet i kvinnors intressen att få männen med sig på sin sida. Detta blir än viktigare med tanke på att kvinnor ofta är minoritet i det politiska rummet (Worldbank, 2020a). Och även om det finns politiskt relevanta problem som kvinnor delar i högre grad än män, så angår dessa intressen även män i någon mån. Män har spelat en viktig roll i kampen för eller emot kvinnors ökade inflytande och självständighet.

Kvinnors närvaro i politiken är inget självändamål utan ett verktyg som i sin tur ska leda till att kvinnors intressen prioriteras. En hög andel kvinnor garanterar inte ett högt engagemang för kvinnopolitik och

det verkar inte finnas ett direkt samband mellan en hög andel kvinnor i politiken och förbättrade livsvillkor för kvinnor. I Förenade arabemiraten består hälften av parlamentet av kvinnor (Inter-Parliamentary Union 2020). Trots det råder i landet stora inskränkningar på kvinnors fri- och rättigheter. Det finns heller inget större skydd för kvinnor vad gäller fysiskt, psykiskt och sexuellt våld (Utrikesdepartementet 2019).

Ett lyckat exempel när män och kvinnor tillsammans nått förändring gällande en kvinnofråga var mobiliseringen kring ”crisis pregnancy centers” i USA. Crisis pregnancy centers utgav sig för att hjälpa kvinnor att genomföra abort, men organisationens dolda agenda var att övertala kvinnor att inte genomgå processen. Majoriteten av co-sponsorerna till regeringspropositionen var män och lagen att förbjuda den här typen av organisation gick igenom mycket tack vare det (Childs & Krook, 2009:142).

Den här studien kommer att undersöka mäns engagemang i kvinnors intressen, och hur detta förändras i takt med att kvinnorna blir fler. I studien förväntas i första hand tre effekter och samtliga har sin utgångspunkt i de tidigare studierna av Kokkonen & Wängnerud (2017) och Höhmann (2020) som båda undersökt en liknande frågeställning. Dessa tre effekter kallas en ”positiv bieffekt”, en ”specialiseringseffekt” och en ”hot-mot-grupp effekt”.

2.2.1 Positiv bieffekt

Det första möjliga resultatet är den s.k. positiva bieffekten som har sin grund i social jämförelseteori och teorier inom opinionsbildning (Kokkonen och Wängnerud 2017:201). Med utgångspunkt från dessa teorier skulle manliga riksdagsledamöter utveckla ett ökat intresse för kvinnofrågor i takt med att andelen kvinnor ökar.

Inom social jämförelseteori påstås det att människor mäter hur accepterade deras åsikter är genom att sätta sina idéer i relation till andra i sin omgivning. Social jämförelse har historiskt sett hjälpt människan att överleva och anpassa sig (Buunk & Mussweiler 2001). I det här fallet skulle man kunna tänka sig att ju fler kvinnor som är närvarande i riksdagen, desto mer omvärderar männen sina intressen så att det går i linje med kvinnors.

Inom teorier för opinionsbildning talar man ofta om bl.a. den ”exponeringsbaserade förklaringen” som en förklaring till varför attityder om jämställdhet blivit allt mer accepterade i samhället. Bolzendahl och Myers menar att man i USA de senaste decennierna sett en attitydförändring gällande frågor som angår kvinnor mer än män. De menar att förklaringen kan ha sin grund i att människor utvecklas och ändrar sitt sätt att tänka genom att allt oftare exponeras för den här typen av idéer (2004:762).

Att exponeras för feministiskt orienterade idéer under studietiden kan tänkas leda till en större medvetenhet kring kvinnofrågor, vilket skulle göra att man anser dem viktiga att jobba för. Att allt oftare jobba nära kvinnliga kollegor skulle motsäga idén om att kvinnor inte kan eller att kvinnor borde tjäna mindre. Män skulle också på närmre håll bevittna situationer där kvinnor bemöts annorlunda än män och tvingas ta ställning till det (*ibid.*). Genom exponering skulle män alltså inse att det finns kvinnofrågor att arbeta för och välja att göra det.

Det finns teorier som menar att varje kvinna inte gör lika stor skillnad, att kvinnors representation är exponentiell snarare än linjär. För att kvinnor ska ha möjlighet att göra skillnad på riktigt behöver andelen kvinnor överstiga en viss tröskel, en s.k. ”kritisk massa” (t.ex. Kanter 1977; Grey 2002). Kritisk massa är ett centralt begrepp inom kvinnors politiska representation, som ämnar att förklara varför några få kvinnor i politiken inte tycks få igenom en kvinnoorienterad policy. Andelen måste överstiga en tillräckligt stor del, inte bara några få symboliska individer, och inte förrän då blir processen desto mer självgående (Childs & Krook 2017:199).

Ungefär 30 procent brukar vara den andel som sägs krävas för att kvinnor ska få större möjlighet att påverka utfallet i politiken (Kanter 1977). Vissa menar att 15 procent räcker, andra att upp till 40 procent behövs (Kokkonen & Wängnerud 2017:199). Utan att testa hypotesen kommer tanken om den kritiska massan vara närvarande när resultaten ska tolkas. Det kommer alltså att noteras om det finns en särskild andel kvinnor i riksdagen som gör att andelen kvinnomotioner ökar desto mer.

För att sammanfatta kan man alltså förvänta sig en positiv bieffekt, att män blir mer angelägna att engagera sig för kvinnor i takt med att de exponeras för kvinnor desto mer.

H(1): Män kommer att engagera sig mer i kvinnors intressen i takt med att andelen kvinnor ökar och den mäns andel kvinnoorienterade motioner kommer att öka.

2.2.2 Specialiseringseffekt

Även om social jämförelseteori påvisar skäl till att en positiv bieffekt kommer att inträffa så hittar ingen av tidigare nämnda artiklar belägg för det. Istället verkade manliga politiker representera kvinnors intressen i lägre grad när andelen kvinnor var hög. Resultaten tolkades som att det skedde en omfördelning av arbetet, i takt med att kvinnorna blev fler fick även kvinnorna huvudansvaret för kvinnofrågorna (Hömann 2020:46; Wängnerud & Kokkonen 2017:200).

Hömann tolkade detta som en konsekvens av en s.k. ”specialiseringseffekt” (2020:36). Specialiseringseffekten är baserad dels på resonemang från *Närvarons politik* (1995) samt sociologisk institutionell teoribildning och dess ”lämplighetslogik” (Chappell, & Waylen 2013:601). Enligt dessa

teorier skulle mäns minskade benägenhet att engagera sig i kvinnors intressen ha sin grund i att män inte anses lämpade att ta i dessa frågor (*ibid.*).

Inom den sociologiska institutionella teorin menar man att institutioner är genomsyrade av de samhällsnormer som råder i den kontext där de bildas. Där finns färdiga roller som tillskrivs institutionens anställda (Mackay, Monro & Waylen 2009:255). Här talar man om en "lämplighetslogik" som handlar om de beteenden, rutiner och värderingar som anses lämpliga för respektive könstillhörighet. Vissa roller anses mer passande för kvinnor och andra för män. Enligt den här teorin ska män ha lärt sig att vara rationella, autonoma och tävlingsinriktade vilket passar i det politiska rummet. Kvinnor däremot skulle ha tilldelats en roll av att vara vårdande, känslamma och beroende av andra (Chappell, & Waylen 2013:601-602). Många könsroller har enligt teorin visat sig vara väldigt fixa och de som utmanar dem straffas av sin omgivning (2013:603).

Enligt dessa två teoribildningar skulle män representera kvinnor allt mindre i takt med att andelen kvinnor ökar. Dels för att de inte anses vara lika bra på det som kvinnor, men också för att de inte heller förväntas att göra det när kvinnor finns närvarande. Det sker alltså en omfördelning av ansvaret i takt med att andelen kvinnor ökar.

H(2): Mäns andel kvinnomotioner kommer att gå ner och kvinnors andel kvinnomotioner kommer att gå upp. Den totala andelen kvinnomotioner kommer i stora drag vara oförändrad.

2.2.3 Hot-mot-grupp-effekt

Ett sista möjligt resultat som också har stöd i litteraturen är att män skulle bli fientliga mot kvinnor i takt med att kvinnor får mer inflytande. Den kallas "hot-mot-grupp-effekt" (Höhmänn, 2020:35-36). Frågor som innebär fördelar för kvinnor men nackdelar för män skulle leda till ovilja hos män att engagera sig för kvinnor (Phillips 1995:69).

För att trycka på skillnaden mellan specialiseringseffekten H(2) och hot-mot-grupp-effekten H(3) så handlar den sistnämnda om att den totala summan av inlämnade kvinnomotioner går ner i takt med att kvinnorna blir fler. Man tror alltså att färre motioner om kvinnofrågor totalt lämnas in eftersom män aktivt undviker att engagera sig i kvinnors intressen.

Celis och Lovenduski menar att jämställdhet bör förstås som en maktkamp och att framsteg för feministiska strategier bara är en sida av myntet som i själva verket alltid följs av ett bakslag. Istället för att se på framsteg för kvinnor som hela bilden bör man se på feministiska framsteg i ett större sammanhang. Detta menar författarna är anledningen till att feminismen inte fått större genomslag i praktiken än vad den fått (2018:161).

Det hade på ett sätt varit fördelaktigt om det gick att klassificera kvinnoorienterade motioner som ”positiva” eller ”negativa”. Detta skulle då kunna visa att män blir just negativt inställda mot kvinnor och lämnar in motioner där de är öppet kvinnokritiska. Frågan är dock hur troligt det är. Man kan jämföra det med diskursen kring abortfrågan, där man ofta talar om ”pro-life” eller ”pro-choice”. Båda lägren undviker att nämna negativa konsekvenser för sin ståndpunkt utan fokuserar istället på det positiva med den (Mickelsson & Azadeh, 2007). Liknande kan man tänka sig att ledamöter inte explicit skriver att kvinnor inte ska ha rätt till sin egen ekonomi, utan uttrycker istället värdet av en trygg uppväxt för barnen. En trygg uppväxt skulle i sin tur tänkas handla om att mödrar ska vara hemma mer med barnen.

Makashvili, Vardanashvili & Javakhishvili (2018) hänvisar till socialpsykologin i allmänhet och den s.k. ”hot-mellan-grupp-teorin” i synnerhet. Att individer favoriserar sin egen grupp tillhörighet och dess medlemmar är ett av de mest väletablerade påståendena i socialpsykologin. Hot-mellan-grupp-teorin beskriver att människor förväntar sig hot från utomstående grupper och beskriver det som en av de främsta anledningarna till att fördomar och hotbilder av andra grupper uppstår. När en grupp ser på sina egna värderingar som annorlunda från en utomstående grupps värderingar, samt upplever att den utomstående gruppen underminerar den egna gruppens värden, upplever in-gruppen sig som hotad

I det här fallet skulle det betyda att män - då de tidigare haft majoritet som de börjar förlora – aktivt undviker att arbeta för kvinnor. Till skillnad från specialiseringseffekten förutsätter hot-mot-grupp-effekten att andelen kvinnomotioner skulle minska eftersom män undviker kvinnofrågor och kvinnor tvingas överkompensera, men inte gör det.

H(3): Män kommer att minska sitt engagemang för kvinnofrågor och den totala andelen kvinnoorienterade motioner kommer att gå ner.

Fler studier behövs inom området av två skäl. För det första, studier inom jämställdhet använder sig ofta av enkäter (t.ex. Stensota, 2020; Kokkonen & Wängnerud 2017). Att använda sig av enkäter medför risken en s.k. ”social önskvärhetseffekt” (Grimm 2010). Undersökningar har visat att respondenter ofta svarar på ett sätt som de vet uppskattas istället för att svara ärligt. Risken för social önskvärhet ökar när fokuset är ett känsligt ämne, som politik eller religion (*ibid.*) eller när undersökningen behandlar ämnen som omringas av starka kulturella normer (Psykologiguiden u.å.). Jämställdhet och feministiska attityder är i allra högsta grad den här typen av ämne.

Höhmans (2020) studie består av ett enda fall: Tyskland. Det finns intressanta skillnader mellan Tyskland och Sverige som gör fallet Sverige till en intressant jämförelse. Sverige har en högre position i jämställdhetsrankingarna än Tyskland (European Institute of Gender Equality 2020) samt en längre historia av jämställdhetspolicy (Kågeson 2017:17-18). I Tyskland är andelen kvinnor i riksdagen 30 procent (Höhmans 2020) till skillnad från Sveriges 46 procent (SCB 2018a). I Sverige finns alltså möjligheten att undersöka hur mäns representation av kvinnors intressen ser ut när andelen kvinnor är ännu högre än i Tyskland.

Sammanfattningsvis innefattar studien tre huvudhypoteser: en positiv biefekt H(1), specialiseringseffekten H(2) och hot-mot-grupp-effekt H(3).

2.4 Fallet Sverige

Sverige enligt European Institute for Gender Equality Europas mest jämställda land sen 10 år tillbaka (2020). Formellt sett råder total jämställdhet mellan könen och det finns ingen skillnad mellan kvinnor och män när det kommer till skatt, arv, värnplikt eller antagning till högre utbildning (Kågeson 2017:17-18).

Sverige har dessutom en ovanligt lång historia av jämställdhet. Sedan 1970-talet har det drivits en politik som både vill uppmuntra kvinnor att bli mer engagerade i mansdominerade branscher men också vice versa. Sverige har utformat många program som vill stödja kvinnors entreprenörskap och jämna ut lönegapet mellan kvinnor och män (Furevik 2015:145-146). På 1970-talet genomfördes Sveriges första jämställdhetslag. Sedan 1987 handläggs jämställdhetsfrågor inom en egen enhet på departementsnivå (Nationalencyklopedin, u.å.a).

Vänsterorienterade partier generellt ses som att förespråka jämställdhet mer än högerpartier (Höhmans 2020:40). Sverige har till största delen mellan 1970-2020 haft en socialdemokratisk regering. Socialdemokraterna var det överlägset största partiet 1970-1986 då det utgjorde 43-46 procent av riksdagen (Freidenvall 2006:92). Landet har haft borgerliga regeringar under perioderna 1976/79, 1979/82, 1991/94 samt 2006/10-2010/14 (NE, u.å.b). Två nya högerorienterade partier kom in i riksdagen år 1991, kristdemokraterna och ny demokrati.(Cedersjö 2018). Sverigedemokraterna kom in 2010 (NE, u.å.c).

Det finns åtminstone tre viktiga händelser att ha i åtanke när man tänker på den ökade andelen kvinnor i riksdagen och intresset för kvinnofrågor.

För det första sjönk andelen kvinnor 1991 i riksdagen. Då bildades ”Stödstrumporna”, ett ideellt nätverk som satte press på existerande partier att öka mängden valbara kvinnor. Vikten av kvinnors intressen

var närvarande vid nästkommande val 1994 och de ledamöter som valdes in då sägs vara mer jämställt orienterade än tidigare år. Socialdemokraterna varvade sina vallistor med varannan man, varannan kvinna, något som kallades ”varannan damernas” och riksdagen fick det året över 42 procent kvinnliga ledamöter. Hälften av ministrarna var kvinnor (Cedersjö, 2018)

Både 1994 och 1998 nådde vänsterpartiet under Gudrun Schymans ledning valframgångar. Den ideella föreningen Feministiskt initiativ bildades 2004 och Schyman var en av initiativtagarna. Partiet kom nästan in i riksdagen år 2014 (Nationalencyklopedin, u.å.d). Även om jämställdhetspolitik kommit att associeras med Schyman och Feministiskt initiativ så finns fler tecken på att det svenska samhället blivit allt mer jämställt med åren. Sverige driver sen 2014 en ”feministisk utrikespolitik” (Egnell, 2016) och samtliga riksdagspartier säger sig idag vara för jämställdhet (NE, u.å.a.)

Studien är en fallstudie. Fallstudier sägs ofta inte kunna ge generaliserbara resultat. Ett sätt att motverka detta är att använda sig av ett kritiskt fall (Flybjerg 2003:191). Ett kritiskt fall kommer i två versioner: det ”mest sannolika fallet” eller det ”minst sannolika fallet” (2003:195). Det handlar om huruvida man gör det lätt eller svårt för hypotesen att inträffa. Med tanke på Sveriges särställning vad gäller jämställdhet så används Sverige som ett strategiskt utvalt kritiskt fall.

I det här fallet hämtar vi fallet från ett mindre sannolikt fall (Esaiasson 2017:162). Om män i ett av världens mest jämställda länder arbetar mot kvinnor i samband med att andelen kvinnor ökar, alltså om vi ser att resultaten går i linje med H(3) hot-mot-grupp-effekten, kan man tänka att det kommer finnas liknande trender även i mindre jämställda länder.

3. Metod

Det som ska undersökas är i vilken utsträckning män engagerar sig för kvinnors intressen i takt med att andelen kvinnor i riksdagen ökar. Det som kommer att analyseras är antalet kvinnomotioner, det vill säga motioner som behandlar ett ämne som mer direkt angår kvinnor än män. Den här typen av motion blir måttet för mäns engagemang för kvinnors intressen.

Motioner kommer att klassificeras som kvinnomotion eller annan typ av motion. Det kommer också att fastställas om motionen är skriven av en kvinna eller man. På så vis blir det möjligt att se hur stor andel kvinnomotioner som är skrivna av män respektive kvinnor över tid och hur detta förändras.

Det lämnas i snitt 3700 motioner till riksdagen varje år (SCB, 2018b). Eftersom det handlar om 48 år och 15 mandatperioder blir mängden motioner runt 163 000. Därför används en statistisk design då det inte varit möjligt att få en översikt av den stora mängden data manuellt.

Metoddiskussionen disponeras på följande sätt: först diskuteras valet av motioner som mått för kvinnors representation. Sedan redogörs för tillvägagångssättet. Ytterligare presenteras den beroende och den oberoende variabeln. Slutligen, under rubriken ”korrelation och kausalitet”, diskuteras vad som faktiskt kommer att gå att utläsa från resultaten.

3.1 Motioner

En motion är ett förslag till beslut som läggs fram av en eller flera riksdagsledamöter. Motionen kan vara en följdmotion, ett svar på regeringens propositioner, eller en fritt formulerad fristående motion. Fristående motioner lämnas in under den s.k. ”allmänna motionstiden” som äger rum en månad på hösten (Riksdagen 2020).

Att använda sig av motioner som mått för mäns representation av kvinnors intressen kan kritiseras med tanke på att motioner ofta är ett svar på redan formulerade propositioner (*ibid.*). När innehållet i motionen, vilket är fallet vad gäller följdmotioner, är beroende av de frågor som regeringen tagit fram. Därför kan det tänkas brista som mått för riksdagsledamöters representation av kvinnors intressen. Å andra sidan kan man tänka sig att om regeringens proposition handlar om ett kvinnointresse och en ledamot väljer att svara på denna speglar även detta ett engagemang för kvinnointressen.

Ytterligare en invändning till motioner som mått för mäns engagemang för kvinnofrågor är den lilla andel motioner som får bifall. Mandatperioden 2010-2014 fick 1,6 procent av alla motioner bifall (Karlsson 2016). Många motioner kräver också åtgärder som riksdagen inte styr över, då beslutsfattandet ligger på landstings- eller kommunal nivå (Kinberg Batra, 2009). Vidare kan man se att finns stor variation vad gäller hur många motioner olika riksdagsledamöter lämnar in. År 2016/17 lämnades 140 stycken motioner in av den som lämnat in flest, andra lämnade in betydligt färre (Karlsson 2016).

Kritiken ligger alltså i att motionsskrivande är att skylta med ett intresse som egentligen inte finns. Motioner skulle kunna vara en riksdagsledamots sätt att visa att han eller hon bryr sig om en kvinnofråga, utan att egentligen göra det. Detta just för att ledamoten vet att en motion inte leder till förändring. På så vis skulle det inte kunna klassas som ett ”verkligt intresse”.

Även om motioner inte är ett optimalt sätt att mäta riksdagsledamöters engagemang för kvinnors intressen, så anses det i studien vara tillräckligt bra. Vissa menar att den allmänna motionstiden innebär i praktiken ”den enda möjligheten för politikerna att föra fram helt egna förslag, ofta i sina hjärtefrågor” (Karlsson 2016).

Att mäta riksdagsledamöters engagemang generellt är svårt. Optimalt hade varit att på detaljnivå gå in på hur diverse riksdagsledamöter gör för att få med sig sina partier för att tillsammans driva igenom kvinnoorienterad policy, vilket hade krävt resurser och tid som inte finns. Motioner går att få tag på och jag anser att de kräver tillräckligt mycket ansträngning för att inte helt och hållet bestå av en symbolisk handling. Man kan inte heller säkerställa att enkätsvar avspeglar riktiga attityder.

3.2 Tillvägagångssätt

Motionerna kommer från Sveriges riksdags öppna data (Riksdagen u.å.a). Mitt totala urval utgörs av 162 884 motioners rubriker som hämtats i form av ett antal dataset i .csv-format från den svenska riksdagens hemsida. Det är alla motioner som finns tillgängliga på riksdagens hemsida och åren är från 1971 och framåt. År 1970/71 och 2020/21 är antalet begränsat.

Jag använde mig av mjukvaran Sas Visual Text Analytics för att analysera texten i dokumenten. Filerna skilde sig åt en del till en början och behövde därför bearbetas för att få ett konsekvent format.

Relevanta variabler för studien som hämtades från datasetet var året motionen skrevs, motionens rubrik, partibeteckning samt namn på författaren. Varför jag valde att nöja mig med rubrik och inte hela motionerna var i första hand av praktiska skäl men det finns också fördelar.

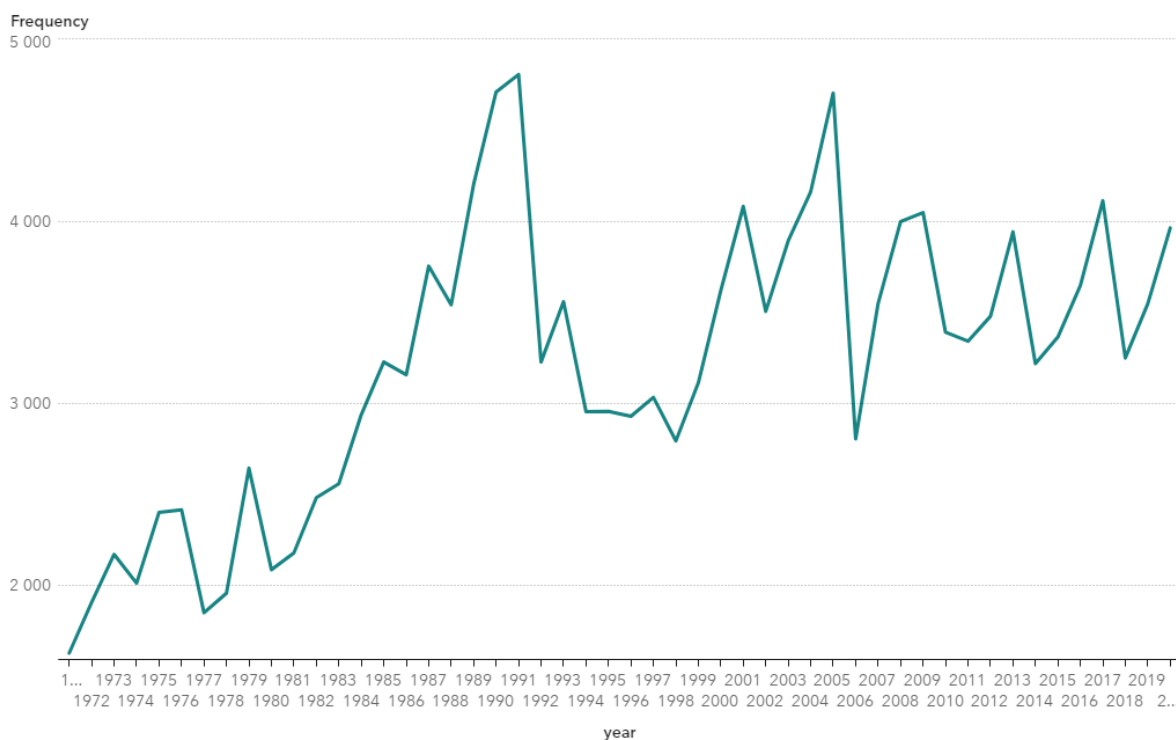
Att använda hela motioner i textformat med all information i hade varit möjligt. Men, när en motion som är tio sidor lång innehåller ordet ”jämställdhet” en gång, och en annan handlar om endast feministisk utrikespolitik och jämställdhetsreformer inom utrikespolitiken blir det plötsligt en fråga om poängsättning. Projektet blir större och mer tidskrävande. Att använda rubriker är något begränsande men också bra, eftersom om motionen huvudsakligen är en motion som behandlar ett kvinnointresse, en kvinnomotion, så kommer det förmodligen speglas i rubriksättningen.

På den kolumn i datafilen där författaren till motionen stod gjordes en s.k. ”gender analysis”. Programmet innefattar en ”quality knowledge database” som är en samling filer innehållande data med fördefinierade begrepp samt regler kring hur dessa fördefinierade begrepp ska kännas igen. All data som importerats är på så vis inte ny, utan matchas med data som redan finns i databasen (Sas Institute, u.å.). I databasen finns en lista med vanliga namn i Sverige samt dess könstillhörighet. När samma förnamn dyker upp i min lista som de som redan finns i databasen kan mjukvaran således kategorisera in namnet i rätt könstillhörighet (som t.ex. Victor = M och Karin = F). Det är förnamnen som analyseras, efternamnen sorteras bort (J. Rosen & P. Hamilton, personlig kommunikation, 3 maj 2021). Mellan 1971-1978 stod författarnamnet istället för förnamn som ”herr” och ”fru”. Här användes istället

programkod för att skapa könstillhörighet utifrån ”herr”, ”fru”, ”fröken” och så vidare. Av 163 000 motioner så var det 1,4 procent, alltså 2305 stycken, där könstillhörighet inte lyckades definieras.

Motionerna var ofta skrivna av flera riksdagsledamöter, antingen med ett ”och” mellan två namn (t.ex. Nic Grönvall och Bertil Persson) eller ett ”m.fl.” (t.ex. Margareta af Ugglas m.fl.). När det kommer till akademiska artiklar är det vanligt att presentera författarna i alfabetisk ordning, eller efter principen att den som bidragit mest står först (Karolinska institutet 2015). Det fanns ingen självklar information om hur detta går till vad gäller motioner, men en manuell överblick av författarna i namnen visade att namnen inte stod systematiskt i alfabetisk ordning. Jag valde därför att analysera könstillhörighet på den ledamot som stod först, eftersom jag antog att den var mest drivande i motionen. Det är alltså endast det första namnet som analyserats och på så vis avgjort om motionen är skriven av en kvinna eller man.

Nedan ser vi en graf över det totala antalet motioner som lämnats in mellan 1971 och 2020. Observera att Y-axeln inte börjar på värdet 0, utan det lägsta värdet vi ser är något under 2000 stycken.

Figur 1: Totalt antal motioner, både kvinnomotioner och andra, över tid

Som vi kan se här skiljer sig det totala antalet motioner sig en del från år till år. Det är särskilt högt sent 1980-tal och tidigt 1990-tal samt mellan 2000-2005. Båda dessa perioder följs av en kraftig nedgång. Mellan 1973 till tidigt 80-tal är siffran betydligt lägre än resten av åren, samt sent 1990-tal.

3.2.1 Klassificera som kvinnofrågor eller inte kvinnofrågor

När datan var på plats och könstillhörigheten bestämts avgjordes vilka motioner som var kvinnomotioner och vilka som inte var det. Tillvägagångssättet för att avgöra detta hade sin grund i diskussionen om kvinnors intressen. Huvudprincipen var att ord som skulle finnas med i motionens rubrik var ord som refererar till företeelser som har större effekt på kvinnor än på män.

I stadiet att välja ut ord valdes i första hand ord som relaterade till Höhmans kategorier ”jämställdhet vad gäller löner”, ”juridiska rättigheter för mödrar i arbetslivet”, ”sexuellt våld mot kvinnor”, ”tidig graviditet och undersökningar innan förlossning” samt ”yrken kvinnor oftare har än män” (2020:38). Det sistnämnda togs från Statistiska centralbyrån (SCB 2018c). Jag valde också att lägga till ord relaterade till ”sjukdomar kvinnor oftare har än män” (Schenk-Gustafsson 2013), ”förlossning och tidigt föräldraskap” (Nilsson och Forsell 2017) samt ”ord som har med kvinnor att göra” (t.ex. ”kvinn”, ”flick” etc.). Om rubriken innehöll åtminstone ett av dessa ord kategoriserades den som en ”kvinnomotion”.

Orden utgick från hemsidor och böcker där dessa ord stod, men också genom att manuellt titta på den lista av ord som mjukvaran själv extraherat via s.k. ”text parsing”. Text parsing delar upp text som analyserats i små beståndsdelar och i första hand sparas substantiella ord. Det var då möjligt att manuellt se över vilka som ansågs passa in under tidigare nämnda kategorier. Exempel på ord är ”kvinnoorganisation”, ”förskolläraryt utbildning” och ”jämställdhetsarbete”. För komplett lista av ord, se Appendix.

Att välja dessa ord krävde en del avvägningar och indelningen hade kunnat göras annorlunda. Äktenskap (”make”), senare föräldraskap (”skolbarn”, ”barn”) samt adoption (”ensamstående adoptivförälder”) hade kunnat ses som kvinnoorienterade frågor. Jag valde dock att inte göra det eftersom jag anser att det även har en stor effekt på män. Eftersom begreppet kvinnors intressen inte är helt lätt att definiera fanns en viss frihet i att göra uppdelningen.

Exempel på rubriker som klassades som kvinnomotioner är ”Feministisk utrikespolitik” av Jan Björklund m.fl. år 2017, ”Ökad jämställdhet inom idrott och fritid” av Ann-Christin Ahlberg m.fl. 2010, ”Rätt till fri abort” av Lena Hallengren m.fl. år 2016 och ”Föräldraledighet och föräldrapenning vid för tidiga födsel” av Viola Furubjelke m.fl. år 1985. Exempel på motioner som inte klassades som kvinnomotioner var ”Trygghetshundar som verktyg” av Markus Wiechel år 2015, ”Smittskyddsinstitutet” av Gudrun Lindvall m.fl. år 1996 och ”Återinför en nationell planering av bostadspolitiken” av Lawen Redar år 2020.

För att återknyta till resonemanget om motioner som är negativt inställda till kvinnor. Man skulle kunna tänka att den förstnämnda motionen med "Feministisk utrikespolitik" skriven av Jan Björklund är negativt inställd till kvinnor. Begreppet "feministisk utrikespolitik" lanserades 2014 när den socialdemokratiska regeringen tillträdde (Egnell, 2016). Eftersom Björklund år 2017 var partiledare för ett oppositionsparti skulle man kunna tänka att han ställer sig negativt till en feministisk utrikespolitik och därför också negativt till feminismen som sådan. Så är inte fallet, motionen trycker på att den feministiska utrikespolitiken borde förbättras (Motion 2017/18:228). En motion kan alltså vara kritiskt inställd mot en feministisk åtgärd i sin karaktär men ändå positivt inställd till kvinnor och jämställdhet. Oftast, tror jag, att en motion som nämner jämställdhet därför signalerar att jämställdhet ska uppnås.

Den totala andelen kvinnomotioner var enligt den här uppdelningen 2,9 procent av den totala andelen motioner, alltså 4724 stycken. Medveten om begränsningarna i den här uppdelningen så är resultatet intressant. Höhmann som gjort en liknande studie i Tysklands *Bundestag* fann även där 2,9 procent av de politiska frågor som analyserades var kvinnofrågor (2020:42).

3.4 Variabler

3.4.1 Beroende

Den beroende variabeln är i första hand mäns representation av kvinnors intressen. Mäns representation av kvinnors intressen handlar om det antal kvinnoorienterade motioner som män lämnat in. Detta ska analyseras över tid. Ju större andel kvinnomotioner inlämnade av män, desto mer representation av kvinnors intressen.

För att resultaten ska gå i linje med H(1), en positiv bieffekt, förväntas att den totala andelen kvinnomotioner går upp. Dessutom går även mäns andel kvinnomotioner upp i takt med en ökad andel kvinnor i riksdagen.

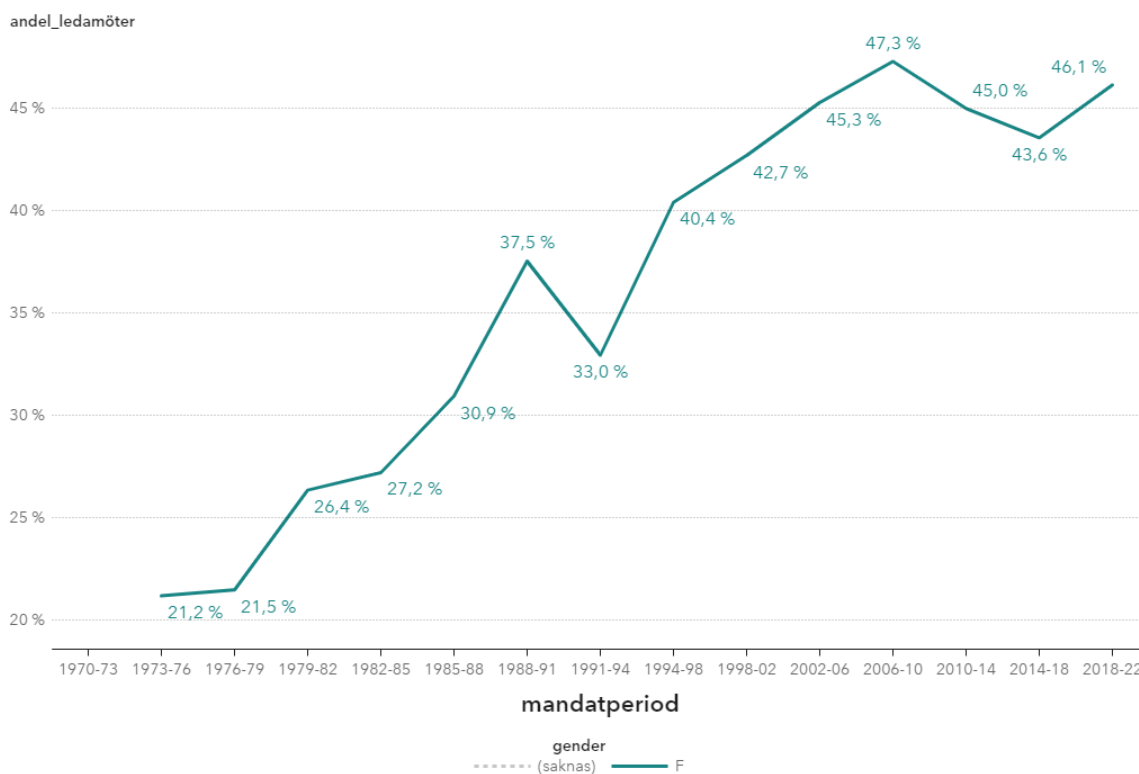
För att resultaten ska gå i linje med H(2), specialiseringseffekten, förväntas istället att mäns andel kvinnomotioner går ner i takt med en ökad andel kvinnor i riksdagen. Kvinnors andel däremot går upp. Den totala andelen kvinnomotioner är oförändrad, eller går upp något.

För att resultaten ska sammanfalla med H(3), hot-mot-grupp-effekten, förväntas liksom H(2) att den mäns andel kvinnomotioner går ner. Här förväntas dessutom att den totala andelen kvinnomotioner går ner, eftersom män aktivt undviker att engagera sig i kvinnofrågor.

3.4.2 Oberoende variabel

Den oberoende variabeln är andelen kvinnor i riksdagen över tid. Siffrorna har tagits från Statistiska centralbyrån och sträcker sig mellan år 1970-2020. Anledningen till att valet föll på den här perioden är att motionerna finns tillgängliga från 1970-talet. Det har förmodligen att göra med Sveriges införande av en enkammarriksdag det året. Innan 1970-talet ökade andelen kvinnor dessutom i betydligt långsammare takt (Freidenvall 2006) och är därför inte lika intressant.

Nedan ser vi en graf över hur andel kvinnliga riksdagsledamöter ökat över tid. Observera även här att Y-axeln inte börjar på 0 utan på 20 procent.

Figur 2: Andel kvinnliga riksdagsledamöter

Vi ser en stadig uppgång från och med år 1973 till och med 2006. Från 2002-2006 ligger siffran relativt platt mellan 43-47 procent. Vad vi också kan se är att det aldrig är fler kvinnor än män i riksdagen eftersom andelen kvinnor aldrig övergår 50 procent.

Två bakslag är synliga. När andelen kvinnor går brant upp mellan 1985-1988 följs det av en nedgång året efter på fem procent. Liknande noteras att år 2006 då andelen är nära att nå 50 procent följs även det av en nedgång två mandatperioder i rad. Förutom det ser vi inga nedgångar utan grafen går upp.

3.5 Korrelation och kausalitet

Innan resultaten ska vi stanna vid begreppen korrelation och kausalitet. När något hänger ihop med något annat betyder det inte per automatik att det ena orsakat det andra. Att påstå att det enda som påverkat en ökad eller minskad andel motioner om kvinnors intressen kommer vi långt ifrån att kunna säkerställa i den här studien.

Anledningen till att jag trots detta använder mig av hypoteser i studien är det är lättare att svara på en avgränsad fråga än att spekulera i en öppen fråga. Att koncentrera undersökningen till att pröva betydelsen av en förklaringsfaktor är mer genomförbart än att ställa den allmänna frågan om vad som kan tänkas påverka vad (Esaiasson et al. 2017:98).

Trots användandet av hypoteser kan man inte blunda för att det finns andra faktorer som påverkar vart det politiska fokuset ligger. Sverige blev en del av EU år 1994 och katastrofer som Estonia och Tsunamin inträffade tidigt 2000-tal (populärhistoria u.å.). Internet fick sitt genomslag på 1990-talet och plötsligt hade gemene man tillgång till all världens information på ett och samma ställe (oxit, u.å.). Det klimathot som uppdagats på senare år är självklart också något som förändrat den politiska arenan. Vad gäller just politiken har det kommit in nya partier i riksdagen, som Sverigedemokraterna eller Ny demokrati som kom och gick.

Eftersom vi mäter andel kvinnomotioner skrivna av män respektive kvinnor speglar inte detta specifika riksdagsledamöters motionsskrivande. Detta omöjliggör att kontrollera statistiskt för parti. Den partisammansättning som riksdagen består av och den sittande regeringen påverkar i hög grad vad det skrivs om i motionerna. Det betyder dessutom att jag inte kommer att kunna kontrollera för ledamöternas ålder och valkrets. Jag kommer heller inte kunna jämföra olika riksdagsledamöter med varandra, t.ex. de som kommit in i riksdagen innan andelen kvinnor ökade, eller de som kom in i riksdagen efter att andelen kvinnor ökade. Stensota (2020) menar att män agerar mer lika andra män än andra kvinnor och vice versa, och att det övergår skillnader vad gäller ideologi, parti och valkrets (2020:128).

Att utgå från snittvärden görs i första hand av praktiska skäl eftersom att matcha med ytterligare ett dataset hade varit tidskrävande. En fördel med detta sätt är att information om enskilda ledamöter finns bara från 1990-talet och framåt. Att räkna på snittvärden möjliggör att tidsspannet förlängs, även 1970-tal och 1980-tal kommer med i analysen.

En ökad andel kvinnor behöver inte ge direkt effekt på mäns andel kvinnomotioner. Bara att kvinnors generella närvaro kan ha en påverkan på mäns motionsskrivande och väcka tankar kring kvinnors intressen och politiska frågor. Ändå kommer förhoppningsvis observationen av förändringar i andel

kvinnor mellan mandatperioder kunna säga mer, än om andelen kvinnor inte förändrats alls. Därför kommer extra fokus att läggas vid vissa tidsperioder. Med hänvisning till figur 2 kan vi se att extra intressant blir perioden runt 1991 då andelen kvinnor minskar, 1994 när andelen ökar samt sent 1990-tal när andelen kvinnor ligger relativt platt på 40-45 procent.

Man talar ofta om att samhället blivit mer feminiserat och att attityden i samhället blir allt mer feministisk (Bolzendahl och Myers 2004). För att kontrollera för detta kommer jag använda mig av variabeln år. År, och den tidsanda som år innebär, kan mycket väl tänkas ha påverkat både en ökad andel kvinnor i riksdagen och en ökad andel kvinnomotioner.

Sammanfattningsvis kommer jag alltså att kunna säga att mina resultat går i linje med en hypotes, men inte på något sätt påstå att det endast finns två variabler att ta hänsyn till.

4.Resultat

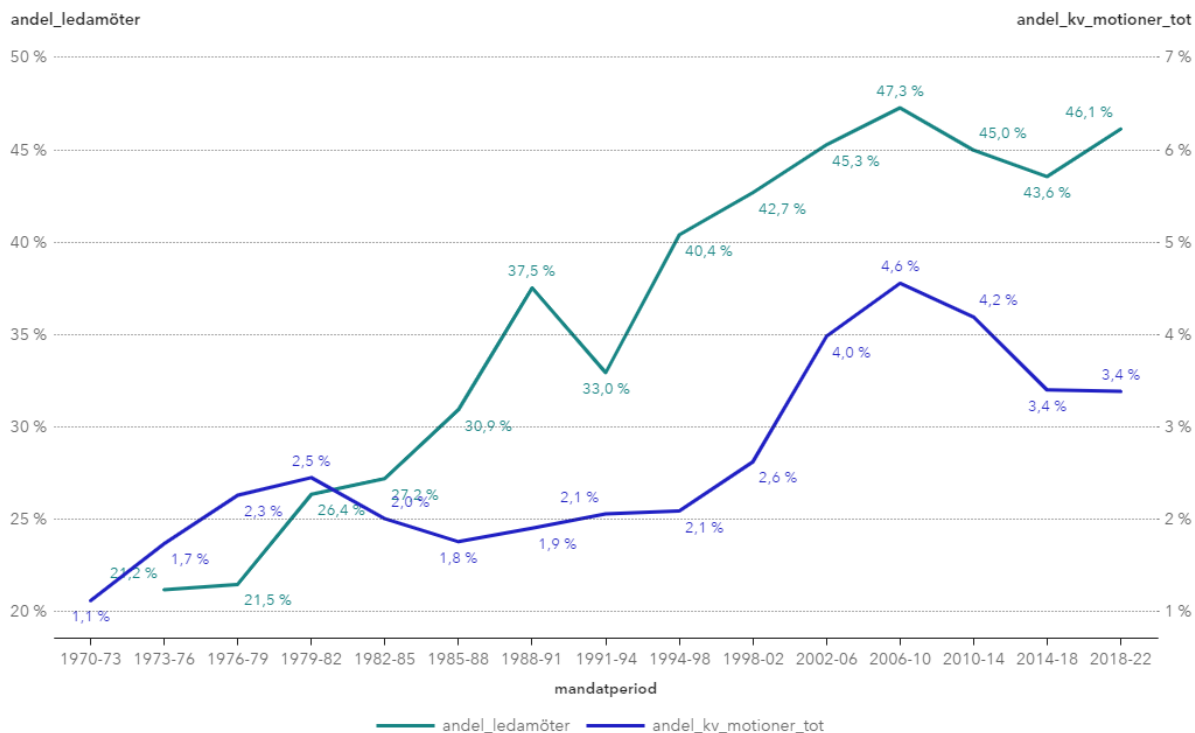
Resultatdelen är uppdelad i tre delar. Den första visar hur mäns och kvinnors gemensamma kvinnomotionsskrivande sett ut. Den andra delar upp kvinnomotionerna efter könstillhörighet och visar hur stor andel kvinnomotioner som skrivits av kvinnor respektive män. I den tredje delen görs regressionsanalyser för att ytterligare redovisa resultaten.

4.1 Total andel kvinnomotioner

För att få en första överblick redovisas nu för den totala andelen inlämnade kvinnomotioner och hur detta har förändrats över tid. Dessutom redogörs för hur det samverkar med andelen kvinnor i riksdagen. För att graferna ska vara lättare att läsa i relation till varandra visas båda i samma diagram.

Av totalt 163 000 motioner var 4727 motioner kvinnomotioner. Den blå linjen är andel kvinnomotioner över tid. Den hör till den högra Y-axeln som är andel kvinnomotioner totalt. Den gröna grafen hör till den vänstra Y-axeln. Den är andel kvinnor i riksdagen. X-axeln är en tidsaxel indelad i mandatperioder. Den vänstra Y-axeln börjar på värdet 20 procent. Den högra Y-axeln börjar på värdet 1 procent.

Vi ska nu lägga märke till eventuella förändringar vid 1991 då andelen kvinnor minskar, 1994 när andelen kvinnor ökar samt sent 1990-tal till 2018 när andelen kvinnor ligger relativt platt runt 45 procent.

Figur 3: Andel kvinnliga ledamöter kontra andel inlämnade kvinnomotioner totalt

Det första vi kan konstatera är att andelen kvinnomotioner är mellan 1 procent och 4,6 procent av den totalt antal motioner. Andel kvinnomotioner har gått upp i samband med att andelen kvinnor i riksdagen har ökat, men förvånansvärt lite under 70-, 80- och 90-talet med tanke på att andelen kvinnor ökat från 21 procent till 40 procent under den här perioden. Ytterligare en kvinna i riksdagen verkar inte ha direkt effekt på fler kvinnomotioner.

Något förenklat kan de två graferna delas in i två perioder. Den första perioden är från 1970-1994 och den andra perioden är från 1994-2018. Under den första perioden skiljer sig graferna åt. Den blå linjen ligger relativt flackt runt 1-2 procent samtidigt som den gröna rör sig stadigt uppåt med undantag från 1991-1994. Under den andra perioden följer den gröna och den blå grafen varandra mer, då de båda går upp och följer med varandra något ner 2006-2010. Andelen kvinnor ökar dock tidigare än vad andel kvinnomotioner gör, den gröna linjen har en stark lutning redan 1994 men den blå grafen blir som brantast vid 1998/02 fram till 2006/10.

Vi ser huvudsakligen två pucklar där den totala andelen kvinnomotioner är högre än vanligt. Det första visar att det börjar röra sig uppåt vid 1973/76 för att sedan vända igen 1979/82. Under den här perioden är andelen kvinnor fortfarande låg. Den andra puckeln är 1998/02 - 2014/18, och under den här perioden är andelen kvinnor desto högre.

På 1970-talet etablerades ordet jämställdhet i den nu aktuella betydelsen. Den första lagstiftningen mot könsdiskriminering initierades år 1979. Detta skulle kunna tänkas vara en förklaring till att andelen kvinnomotioner är högre just här (NE, u.å.a).

Då till nyckelperioderna 1991/94 och 1994/98. Vi vet att år 1991/94 skedde ett regeringsskifte och Sverige fick borgerlig regering (Cedersjö 2018). Andelen kvinnor sjönk med 7 procentenheter och som motreaktion till det bildades det ideella nätverket Stödstrumporna som satte press på existerande partier att öka mängden valbara kvinnor (NE, u.å.e).

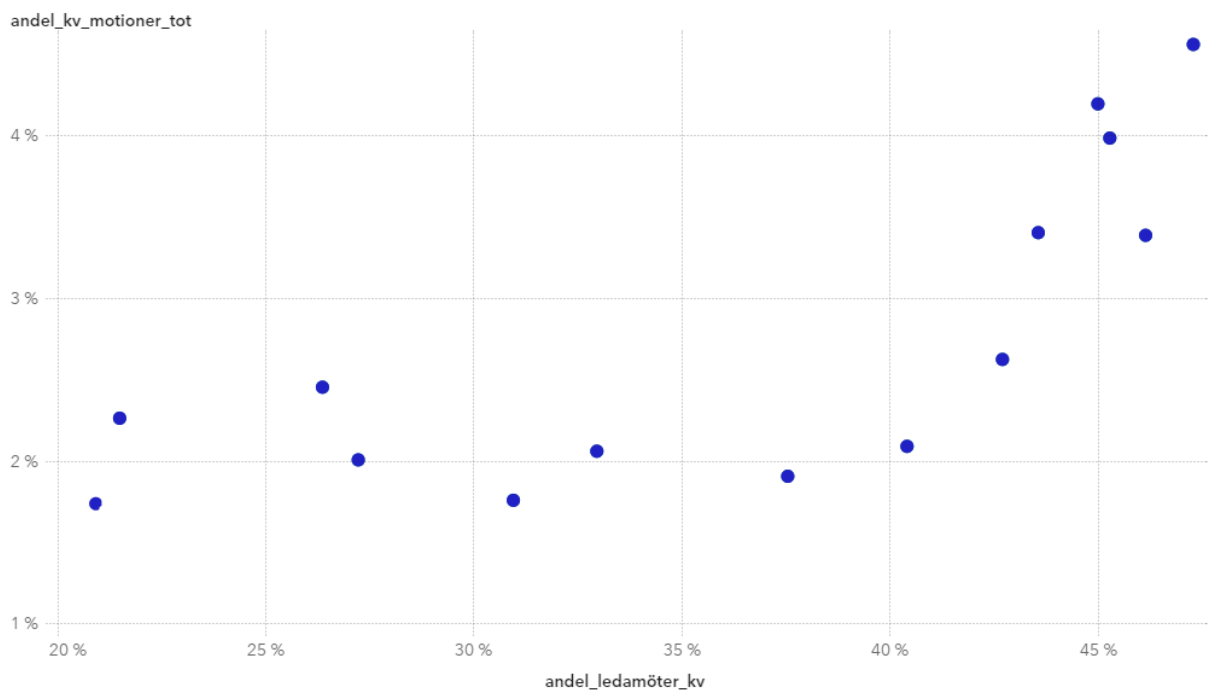
Trots kriser i jämställdhetspolitiken 1991/94 samt 1994/98 gör det näst intill inget avtryck i kvinnomotionsskrivandet. Det ser ut att ligga fortsatt jämnt under dessa perioder.

Då till den andra puckeln 1998/02-2014/18. Vi ser att andelen kvinnomotioner börjar resa sig desto mer 1998/02. Det året har andelen kvinnor övergått 40 procent och närmar sig 45 procent. Kanske gav inkvoteringen av kvinnor en effekt och de jämställda attityderna i samhället fast det behövde ta en eller två mandatperioder innan man verkligen kunde se det. Vi vet å andra sidan inte om det är kvinnor, män eller både som bidragit till att andelen kvinnomotioner ökar.

Nu ska vi se på resultaten på ett annat sätt. Den tidigare grafen visade i första hand hur de två graferna skiljer sig åt och hur de rör sig i relation till varandra. Följande diagram kommer visa resultatet på ett tydligare sätt. På X-axeln har vi i det här fallet andel kvinnliga ledamöter i riksdagen. På Y-axeln har vi andel inlämnade kvinnomotioner av både kvinnor och män. Prickarna symboliserar de olika mandatperioderna samt dess inlämnade kvinnomotioner. Ju högre andel kvinnomotioner, desto högre upp hamnar prickerna. Ju högre andel kvinnor i riksdagen, desto mer till höger hamnar prickerna.

Att prickarna är långt åt höger visar på att det är en hög andel kvinnor i riksdagen. Att det är högt upp visar på en hög andel kvinnomotioner. Att prickerna är långt åt vänster visar att det är en låg andel kvinnor i riksdagen. Att prickerna är långt ner visar att det är en låg andel kvinnomotioner.

Eftersom det ännu inte redogörs för i vilken grad män respektive kvinnor varit författare till motionerna, är det ännu inte möjligt att fastställa vilken hypotes som får slutgiltigt stöd. Ändå kan man tänka att för att det ska gå i linje med den positiva bieffekten ska prickarna hamna dels högre upp åt höger samt längre ner åt vänster. För att resultaten ska gå i linje med hot-mot-grupp-effekten kan man tänka det motsatta, prickarna ska hamna högre upp åt vänster och lägre ner åt höger.

Figur 4: Punktdiagram över andel kvinnliga ledamöter på x-axeln och andel kvinnomotioner på y-axeln

Här ser vi att i takt med att andelen kvinnor ökar händer detsamma med intresset för kvinnofrågor. Däremot verkar inte det ta fart förrän andelen kvinnor närmast sig 45 procent. Andelen ligger relativt jämnt runt 2 procent när kvinnor utgör 20-40 procent av riksdagen. Det finns undantag när andelen kvinnor är 20-25 procent men det är när andelen är över 40 procent som kvinnor representeras desto mer.

Att andelen kvinnomotioner ökar då andelen kvinnor passerat 45 procent för tankarna till begreppet ”kritisk massa”. När kvinnor går från att vara några symboliska individer till att bli en betydande minoritet har de möjlighet att samarbeta mer effektivt och inte anpassa sig till den tidigare kulturen (Childs och Krook 2008).

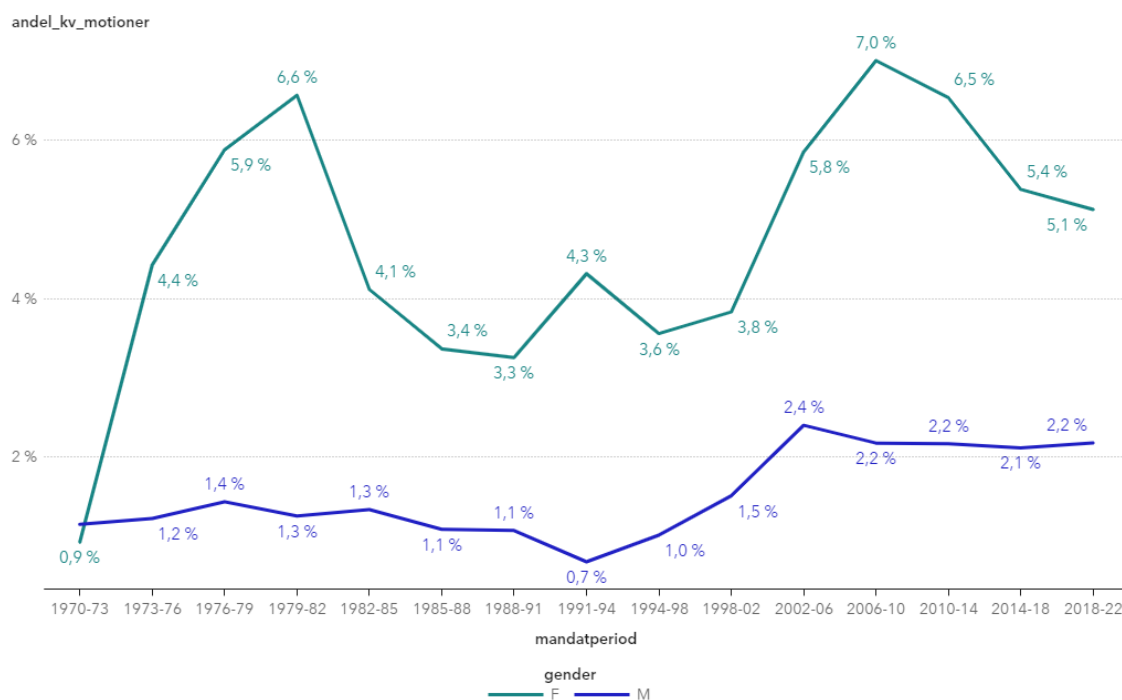
För att sammanfatta kan vi konstatera att H(3), hot-mot-grupp-effekten, inte får stöd. En ökad andel kvinnor i riksdagen har inte lett till att andelen kvinnomotioner har minskat, snarare ser vi en ökning. Men, eftersom vi endast presenterat kvinnors och mäns sammanslagna siffror vet vi ännu inte om resultaten mest liknar en positiv bieffekt eller en specialiseringseffekt. Om kvinnor ökat sin andel och män minskat sin andel kommer det att ge stöd åt specialiseringseffekten. Om både män och kvinnor har ökat sin andel kvinnomotioner sammanfaller det snarare den positiva bieffekten. Därför ska vi nu dela upp graferna efter könstillhörighet.

4.2 Mäns respektive kvinnors kvinnomotioner

Vi delar nu upp andelen motioner om kvinnors intressen i motioner skrivna av män respektive kvinnor. Alltså, hur stor andel av den totala mängden kvinnomotioner är inlämnade av män, respektive kvinnor, utgörs av kvinnomotioner över tid. Om kvinnors kvinnomotioner ökar och mäns minskar liknar det en specialiseringseffekt. Om både kvinnors och mäns kvinnomotioner ökar liknar det en positiv bieffekt.

På samma sätt som i figur 3 kommer vi att titta på perioden 1991/94 när andelen kvinnor minskade, 1994/98 när andelen kvinnor ökat. Om andelen kvinnomotioner av män minskar vid 1991/94 och ökar vid 1994/98 kan vi tänka oss att detta går i linje med en positiv bieffekt, att mäns kvinnomotioner ökar när andelen kvinnor är desto högre. Om andelen kvinnomotioner av män tvärtom ökar vid 1994/98 och minskar vid 1991/94 ser vi istället ett mönster som går i linje med en specialiseringseffekt, att mäns kvinnomotioner minskar när andelen kvinnor är högt. Vad gäller pucklarna, sent 1990-tal samt 1973/76 – 1979/82, vill vi veta om det är kvinnor, män eller båda två som orsakat dem.

Den blå linjen i grafen är mäns andel kvinnomotioner. Den gröna linjen är kvinnors andel kvinnomotioner. På X-axeln har vi mandatperioder i kronologisk ordning.

Figur 5: Mäns respektive kvinnors andel kvinnomotioner av totalt antal inlämnade motioner

Eftersom den gröna linjen ligger över den blå linjen, förutom den första mandatperioden 1970/73, kan vi konstatera att kvinnor skriver fler kvinnomotioner än män. Det ger stöd till teorin om närvarons politik, att kvinnor prioriterar kvinnofrågor i högre grad än män. Det visar också på vikten av att göra den här uppdelningen, män och kvinnor följer inte exakt varandras mönster.

När vi tittar på den gröna linjen, alltså kvinnors andel kvinnomotioner, ser vi variation. Det finns två perioder där andelen kvinnomotioner för kvinnor är ovanligt hög, den första är under 1970-talet och den runt 1998/02-2010/14. Tittar vi istället på mäns andel inlämnade motioner, den blå linjen, ser vi att den är mer flack och bygger på två olika nivåer, ca 1 procent eller ca 2 procent.

Nu återgår vi till figur 3. I den såg vi två pucklar, den första 1976/79-1979/82 och den andra sent 1990-tal fram till 2010/14. Vi vet att andelen kvinnor var låg år 1976, runt 20 procent. Vi vet också att andelen kvinnor var hög sent 1990-tal, över 40 procent.

Med hjälp av figur 5 ser vi att den första puckeln som vi även såg i figur 3, 1973/76-1979/1982, skapar kvinnor. Vi ser bara en rörelse i kvinnornas linje, och inte i männens. Männens ligger fortsatt platt under den här perioden.

Även om 1970-talet var feministiskt orienterat med många kvinnorörelser, så var det fortfarande nytt. De frågor som diskuterades under 70-talet som rätt till abort, preventivmedel och barnomsorg (NE u.å.e.) kanske var just "kvinnofrågor" och ingenting som män i så hög grad la sig i. Det var inte heller länge sen männen haft riksdagen i princip för sig själva. Återgår vi till hypoteserna kan man tänka att detta går i linje med H(1), den positiva bieffekten. En låg andel kvinnor i riksdagen leder till en låg andel kvinnomotioner av män, och vice versa.

Den andra puckeln, sent 1990-tal och framåt, ser vi att män och kvinnor orsakar tillsammans. Andelen kvinnor är desto högre här. Även detta kan tänkas gå i linje med den positiva bieffekten. Men innan vi går in på diskussionen om varför vi tror att andelen kvinnomotioner ökar här, ska vi först lyfta fram de särskilt intressanta perioderna 1991/94 samt 1994/98.

I figur 3 kunde vi konstatera att andelen kvinnor sjönk mycket efter valet 1991. Det året såg vi inga spår av vad gäller den totala andelen kvinnomotioner. Här i figur 5 ser vi förklaringen, att kvinnor tog i extra mycket när andelen kvinnor i riksdagen sjönk. Män däremot skriver färre kvinnomotioner än någonsin. Kvinnor ser alltså ut att överkompensera för de motioner som män inte skriver.

För att specialiseringseffekten H(2) ska få stöd tänkte vi att en ökad andel kvinnor skulle göra att män skulle ta ett mindre ansvar för kvinnofrågor. Här ser vi istället stöd för den positiva bieffekten, H(1).

Män tar här ett mindre ansvar för kvinnofrågor när andelen kvinnor går ner, och ett större ansvar där andelen kvinnor går upp.

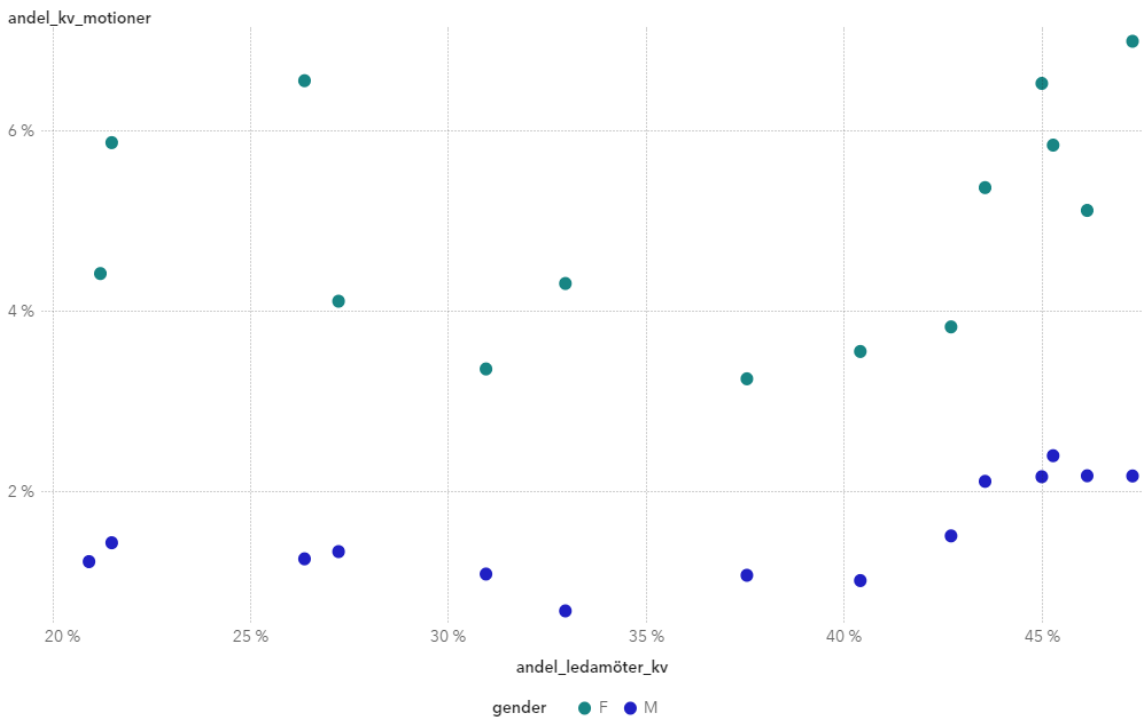
Till skillnad från 1991 ser vi inte något spännande under mandatperioden 1994/98. Vi ser en liten uppgång både hos kvinnor och män vad gäller kvinnofrågor, men inget drastiskt. Detta kan tyckas märkligt med tanke på att reformen Varannan damernas införts, vilket i sin tur lett till en ökad andel kvinnor i riksdagen samt att valrörelsen 1994 fokuserade mer på jämställdhet än vanligt (Wängnerud i Cedersjö 2018). Andelen kvinnomotioner både för män och kvinnor är inte nämnvärt hög.

Nu till den andra puckeln under slutet av 1990-talet. Ökningen i kvinnomotioner 1998/02 ser vi både hos kvinnor och män. Besley, Folke, Persson, & Rickne har visat att trots att målet med Varannan damernas var en ökad andel kvinnor i riksdagen, så ledde kvoteringen dessutom till en höjd kompetens hos de manliga ledamöterna. I takt med att andelen kvinnor blir större presenterar kvinnor nya idéer för de manliga ledarna, eftersom de har andra politiska preferenser än män. Manliga ledare kan i det läget välja att svara defensivt på kvinnornas önskemål, just för att de känner sig hotade. Den strategin skulle dock hota partiets framgångar i valet. Män med högre kompetens söker istället samarbete för att gynna partiet (2017:2239-2240). Med detta i åtanke kan man tänka sig att förutsättningarna för samarbetet mellan kvinnor och män ökade efter kvoteringen. Det ser dessutom ut att i stora drag ha hållit i sig när man tittar på graferna.

Att andelen kvinnomotioner går upp sent 1990-tal kan alltså tänkas ha att göra med olika faktorer. Varannan damernas år 1994, som i sin tur har sin grund i det missnöje som uppstod 1991 när andelen kvinnor sjönk, kan ha gett ett uppsving för kvinnors intressen. Detta syns dock inte förrän en mandatperiod efter inkvoteringen: 1998/02. I sin tur kan det tänkas ge stöd till idén om en kritisk massa, att andelen kvinnor behöver ha övergått 40 procent för att göra verklig skillnad.

Nu ska vi se på resultaten på ett annat sätt genom ytterligare ett punktdiagram. Den tidigare grafen visade i första hand hur mäns och kvinnors andel kvinnomotioner samvarierar över tid. Följande diagram kommer att tydligare visa hur mäns och kvinnors andel kvinnomotioner samvarierar med en ökad andelen kvinnor i riksdagen. På X-axeln har vi andel kvinnliga ledamöter i riksdagen. På Y-axeln har vi andel inlämnade kvinnomotioner av kvinnor respektive män. De blå prickarna symboliserar män och de gröna prickarna symboliserar kvinnor.

Om den positiva bieffekten får stöd även här tänker vi att de blå prickarna kommer att vara högre upp längre åt höger. Här tänker man att män engagerar sig mer för kvinnofrågor när det är en hög andel kvinnor.

Figur 6: Punktdiagram över kvinnors och mäns andel kvinnomotioner

De blå prickarna hamnar högre upp när andelen kvinnor är högt. Dock ser vi att andelen kvinnor behöver vara väldigt hög för att andelen kvinnomotioner av män ska öka. Vi ser ingen stark positiv lutning när andelen kvinnor är 20-40 procent. Vad vi inte ser är att män engagerar sig mindre när andelen kvinnor är högre än 45 procent.

Även kvinnor lämnar in flest kvinnomotioner när andelen kvinnor är hög, men mönstret är svårare att se för kvinnor. Andelen kvinnomotioner för kvinnor är högt även när andelen kvinnor är låg, runt 20-25 procent. På så vis kan vi spekulera i att den kritiska massan är applicerbar för män men inte för kvinnor.

För att summera dessa grafer kan vi alltså se att i takt med att andelen kvinnor i riksdagen går upp går också andelen kvinnomotioner upp. Ska man istället vara hårdare mot hypotesen kan man tänka att för att den ska få verkligt stöd borde den ökade andelen kvinnomotioner av män öka desto mer i linje med att andelen kvinnor i riksdagen ökar. Här ser vi istället att andelen kvinnomotioner ökar när andelen kvinnor nått runt 40-45 procent av riksdagen. Om det i första hand vore en ökad andel kvinnor per se som ledde till att män skrev fler motioner borde vi se mer rörelse tidigare. Huvudresultatet detta till trots

är att män inte lämnar in en lägre andel kvinnomotioner när andelen kvinnor i riksdagen är hög. Därför ger det stöd till den positiva bieffekten.

4.3 Regressionsanalyser

Grafiskt ser det ut som att en hög andel kvinnor i riksdagen hänger ihop med en högre andel kvinnomotioner skrivna av män. Nu ska vi istället titta på output från regressionsanalyser. Istället för att se på grafer vill vi dra en rak linje genom prickarna för att få en klarare bild av hur sambandet ser ut. Det hjälper oss att få beslutsregler för slumpmässighet då signifikansen i resultaten blir ett mått för om sambandet är orsakat av slump eller inte. Vi har inte bara mäns andel kvinnomotioner som beroende variabel utan också kvinnors andel kvinnomotioner samt den totala andelen kvinnomotioner. till skillnad från graferna är analysenheten år istället för mandatperiod, det är alltså 48 stycken analysenheter.

Siffrorna vi ser i tabellen är den effekt en enhets förändring i den oberoende variabeln ger till den beroende variabeln. Vi förväntar oss positiva värden eftersom vi utefter graferna dragit slutsatsen att en ökad andel kvinnor leder till ett ökat motionskrivande hos män.

	(1) Andel kvinnomotioner av män	(2) Andel kvinnomotioner av kvinnor	(3) Total andel kvinnomotioner
<i>Andel kvinnor i riksdagen</i>	0.042*** (0.00871)	0.037 (0.0237)	0.083*** (0.0121)
<i>_cons</i>	0.000417 (0.00334)	0.0363*** (0.00907)	-0.00225 (0.00464)
<i>N</i>	48	48	48
<i>R-sq</i>	0,333	0,049	0,503
<i>Adj. R-sq</i>	0,318	0,029	0,492

Standardfel i paranteser

* p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Tabell 1: regressionsanalyser

Mycket riktigt ser vi inga negativa värden, vilket tyder på att en ökning i den oberoende variabeln andel kvinnor i riksdagen, samvarierar med en ökad andel kvinnomotioner. Detta gäller för alla våra tre beroende variabler.

Längst upp till vänster under ”Andel kvinnomotioner av män” ser vi värdet 0,042. Det är vårt viktigaste samband och betyder att det finns ett positivt samband mellan en ökad andel kvinnor i riksdagen och mäns ökade andel kvinnomotioner. När andelen kvinnor i riksdagen ökar med 1 procentenhet ökar andelen kvinnomotioner skrivna av män 0,04 procentenheter.

Under den mittersta kolumnen, under ”Andel kvinnomotioner av kvinnor” är koefficienten 0,037. Vi ser alltså även här att det finns ett positivt samband mellan kvinnor i riksdagen och kvinnors andel kvinnomotioner. Det här värdet är dock inte signifikant.

Det tredje värdet till vänster under ”Total andel kvinnomotioner” är koefficienten 0,083 och även detta är signifikant. Det betyder alltså att när andelen kvinnor i riksdagen ökar med en procentenhet så ökar den totala andelen kvinnomotioner med 0,08 procentenheter.

Enligt den här tabellen finns en signifikant korrelation mellan andel kvinnor i riksdagen och andel kvinnomotioner av män samt total andel kvinnomotioner. Det ger alltså stöd för den positiva bieffekten, att en ökad andel kvinnor i riksdagen leder till en ökad andel kvinnomotioner av män.

Eftersom vi vet att samhället blivit mer jämställt och inriktat på jämställdhetsfrågor (Bolzendahl och Myers 2004) och partierna blivit desto mer jämställt fokuserade (NE, u.å.a) ska vi nu kontrollera för år och se om sambandet kvarstår. Att trenden i samhället blivit allt mer jämställd med tiden skulle i sin tur kunna vara anledningen till dels att män skriver kvinnomotioner och att feministiska åsikter får en röst i det politiska rummet.

Om de positiva sambanden försvinner är det dock inte nödvändigtvis ett bevis för att kvinnor i riksdagen inte har någon som helst betydelse för en ökad andel kvinnomotioner av män. Kvinnor i politiken kan mycket väl i sin tur tänkas ha en påverkan på ett ökat jämställdhetsfokus i samhället.

Så, om vi kan se en fortsatt signifikant effekt även för tidstrenden så ger det stöd för den positiva bieffekten. Om vi inte gör det kan vi det till trots inte utesluta helt att en ökad andel kvinnor har effekt för mäns motionsskrivande.

	(1) Andel kvinnomotioner av män	(2) Andel kvinnomotioner av kvinnor	(3) Total andel kvinnomotioner
<i>Andel kvinnor i riksdagen</i>	-0,014 (0,0210)	-0,085 (0,0589)	0.019 (0,0301)
<i>År</i>	0.000391** (0.000135)	0.000847* (0.000379)	0.000442* (0.000194)
<i>_cons</i>	-0.759** (0.262)	-1.610* (0.736)	-0.862* (0.376)
<i>N</i>	48	48	48
<i>R-sq</i>	0.438	0.144	0.555
<i>Adj. R-sq</i>	0.413	0.106	0.535

Standardfel i paranteser

* p<0,05, **p<0,01, ***p<0,001

Tabell 2: regressionsanalyser med kontroll för år

Här ser vi att sambandet försvinner och att inga av de tre värdena längre är signifikanta. Det finns alltså inget statistiskt säkerställt samband vid kontroll för år. Den totala andelen kvinnomotioner däremot ser ut fortfarande ut att vara positiv, om än inte signifikant.

För att sammanfatta denna andra tabell så kan vi säga att en ökad andel kvinnor inte leder till en ökad andel kvinnomotioner av män vid kontroll för år. Däremot visar det ett fortsatt positivt, om än inte signifikant, värde vad gäller den totala andelen kvinnomotioner.

Som tidigare nämnt är det svårt att helt säkerställa vad en årstrend egentligen vill säga, samt vad som styr den. Påverkar samhället politiken, eller politiken samhället? Som tidigare nämnt kan vi inte helt utesluta att politiken är med och påverkar samhället.

Riksdagen är Sveriges högst beslutande organ och dess medlemmar är med och beslutar om vilka politiska frågor som ska diskuteras. Liknande det tidigare resonemanget om att kvinnlig rösträtt inte är tillräckligt för att kvinnor ska få sin röst hörd i politiken, så kan man tänka sig att medborgare kan välja

på de åsikter som finns, men kan inte själv bestämma vad som ska gå att välja på (Phillips 1995:45). I takt med en ökad andel kvinnor i politiken som lyfter fram kvinnointressen mer än män, skulle detta i sin tur kunna motivera medborgare att bli mer engagerade i dessa frågor.

Vi vet också att enskilda kvinnliga politiker kan spela en stor roll för trenderna i samhället. Gudrun Schyman, efter att år 1998 lett Vänsterpartiet till höga siffror och jobbat nära den socialdemokratiska regeringen (NE, u.å.d) valde att 2005 grunda partiet Feministiskt initiativ med just jämställdhet som sin huvudfråga. Partiet kom nästan in i riksdagen år 2014 (NE, u.å.h).

Det är inte heller bara hos jämställdhetspartier som vi ser ett fokus på kvinnors intressen. Idag 2021 kan vi se feministiska tendenser hos samtliga partier som sitter i riksdagen. Alla partier redogör på sina hemsidor för information hur de aktivt prioriterar frågor som är till fördel för kvinnor (Socialdemokraterna, u.å., Moderaterna, u.å., Liberalerna u.å., Miljöpartiet u.å., Centerpartiet, u.å., Sverigedemokraterna, u.å., Vänsterpartiet u.å., Kristdemokraterna u.å.). 2019 kallade sig den rödgröna regeringen för ”världens första feministiska regering” (NE u.å.g). Detta kan i sin tur mycket väl tänkas väcka tankar hos befolkningen, att feminism diskuteras desto mer och att det i sin tur leder till en allt mer jämställd trend.

Exakt vad som gjort att jämställdhet är mer vedertaget idag än för 50 år sedan vet vi inte. Det kan vara det ökade jämställdhetsfokus som lett till en ökad andel kvinnomotioner. Å andra sidan kan det i sin tur vara en ökad andel kvinnor i riksdagen som lett till ett större jämställdhetsfokus i samhället.

Så för att sammanfatta, vilken av dessa hypoteser går våra resultat mest i linje med?

Vad gäller H(3), hot-mot-grupp-effekten, har vi redan konstaterat inte får stöd eftersom andelen kvinnomotioner ökat. Vad gäller H(2), specialiseringseffekten, ser vi inte att män blir mindre engagerade i kvinnofrågor i takt med en ökad andel kvinnor.

Vad gäller H(1) ser vi grafiskt att män ser ut att lämna in fler motioner när andelen kvinnor övergår 45 procent. När andelen kvinnor går ner 1991 går också andelen motioner inlämnade av män ner. När andelen kvinnor går upp 1994 går andelen kvinnomotioner av män upp. Vi ser dessutom att män och kvinnor ser ut att samarbeta vad gäller representationen av kvinnors intressen när andelen kvinnomotioner är hög. Det positiva sambandet mellan mäns andel kvinnomotioner försvinner när vi kontrollerar för år, men den totala andelen kvinnomotioner är fortsatt positiv. Slutligen, eftersom män ökar sin andel kvinnomotioner när andelen kvinnor blir högre får H(1) mest stöd.

Slutsatser

Syftet med den här uppsatsen har varit att undersöka svenska manliga ledamöters representation av kvinnors intressen. Män har ökat sin andel kvinnoorienterade motioner i takt med att andelen kvinnor ökar i riksdagen. Det stöder den positiva bieffekten H(1).

Vi ser ingen stadig uppgång när andelen kvinnor går från 20 till 35 procent, utan andelen kvinnor är runt 45 procent innan vi ser en ökad andel kvinnomotioner av män. Även om detta hänger ihop med andra faktorer, som större jämställdhetsfokus, könskvotering och högre krav på mäns samarbetsförmåga, så kan man tänka sig att det även går i linje med teorin om en kritisk massa. Ytterligare kan vi se resultat i linje med *Närvarons politik*, alltså att kvinnor representerar kvinnor mer än vad män gör.

Vi nämnde i inledningen att när en liknande studie gjordes i Tyskland landade i att specialiseringseffekten fick stöd (Höhmans 2020). Jämfört med Sverige såg vi att andelen kvinnomotioner gick upp istället för ner i takt med en ökad andel kvinnor, vilket gör att vi kan tänka oss att Sverige visar ett mer jämställt beteende än Tyskland hos männen. Å andra sidan verkade det krävas att andelen kvinnor blev nästan hälften av riksdagen innan män engagerade sig mer för kvinnor. I Tyskland är andelen kvinnor 30 procent, när siffran var densamma i Sverige hade andelen kvinnomotioner av män inte gått upp nämnvärt.

Vi kan inte heller generalisera resultatet. Sverige var ett kritiskt fall och bara om resultaten gått i linje med hot-mot-grupp-effekten H(3) hade man kunnat tänka sig att fallet skulle vara generaliserbart.

Vi såg att det positiva sambandet mellan en ökad andel kvinnomotioner skrivna av män och en ökad andel kvinnor försvann när vi kontrollerade för år. Ändå väljer vi att tolka resultaten som att en ökad andel kvinnor i riksdagen har en bidragande roll för mäns motionsskrivande. En kvinnoorienterad tidstrend kan i allra högsta grad tänkas hänga ihop med en hög andel kvinnliga politiker.

Trots vikten av att ta partier i anspråk har vi inte gjort det i den här studien. Sammansättningarna i riksdagen har sett olika ut under åren och detta påverkar till stor grad det som skrivs i motionerna, och vart det politiska fokuset ligger. För vidare studier hade det varit intressant att studera perioden där mäns motionsskrivande ökar desto mer, sent 1990-tal, och göra det på individnivå. Individnivån hade möjliggjort att kontrollera för faktorer som parti, valkrets och ålder.

Studien har visat att män skriver en större andel kvinnoorienterade motioner idag än för femtio år sedan. För hundra år sen hoppades talmannen att den enda kvinnan inte skulle ta illa upp att han välkomnade riksdagen med ett "Mina herrar!". Hundra år senare är hon inte längre ensam i sitt slag, och män och kvinnor ser tillsammans ut att tillsammans representera kvinnor.

Litteraturlista

- Besley, T., Folke, O., Persson, T., & Rickne, J. (2017). Gender quotas and the crisis of the mediocre man: Theory and evidence från Sweden. *American economic review*, 107(8), 2204-42
- Bolzendahl, C. I., & Myers, D. J. (2004). Feminist attitudes and support for gender equality: Opinion change in women and men, 1974–1998. *Social forces*, 83(2), 759-789
- Buunk, B. P., & Mussweiler, T. (2001). New directions in social comparison research. *European Journal of Social Psychology*, 31(5), 467-475.
- Blockpolitik (u.å.b) hämtad från Nationalencyklopedin den 23 maj 2021 från <https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/blockpolitik>
- Cedersjö, T. (Producent) (2018, 8 augusti). *Aftonbladet i kritiserat samarbete med ridstjärnors nya sajt, tre rikstäckande kanaler äntrar etern och stödstrumpor gav varannan damernas* [Podcast] Hämtad från: <https://sverigesradio.se/avsnitt/1140200>
- Celis, K., & Lovenduski, J. (2018). Power struggles: gender equality in political representation. *European Journal of Politics and Gender*, 1(1-2), 149-166.
- Centerpartiet (u.å.) *Jämställdhet* Hämtad 24/05/21 från <https://www.centerpartiet.se/vart-parti/for-elever/jamstalldhet>
- Chappell, L., & Waylen, G. (2013). Gender and the hidden life of institutions. *Public Administration*, 91(3), 599-615.
- Childs, S. & Krook M-L., (2008). Critical mass theory and women's political representation. *Political studies*, 56(3), 725-736.
- Demokrati 100 (2019) De första kvinnorna i riksdagen. Hämtad 04-05-2021 från <https://demokrati100.se/de-forsta-kvinnorna-i-riksdagen/>
- Egnell, R. (2016). Feministisk utrikespolitik i teori och praktik. *Statsvetenskaplig tidskrift*, 118(4).
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, S., Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Upplaga 5:1, Stockholm
- European Institute for Gender Equality (2020) *Gender Equality Index*, Hämtad 15-03-21, URL: <<https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020/compare-countries/index/bar>>
- Feministiskt initiativ (u.å.h.) hämtad från Nationalencyklopedin 11-05-21 från <https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/feministiskt-initiativ>
- Feminism (u.å.g) Hämtad från Nationalencyklopedin 20-05.21 från <https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/feminism>
- Flyvbjerg, B. (2003) *Statsvetenskaplig Tidskrift*, Fem missförstånd om fallstudieforskning nr 3, 185-206
- Freidenvall, L. (2006). *Vägen till Varannan damernas: om kvinnorepresentation, kvotering och kandidaturval i svensk politik 1970-2002* (Doctoral dissertation, Statsvetenskapliga institutionen).
- Furevik (2016) *På väg mot lika villkor? Svensk genushistoria under 150 år*. Gleerups Utbildning:

Grey, S. (2006). Numbers and Beyond: The Relevance of Critical Mass in Gender Research. *Politics&Gender* 2(4): 492–502.

Grimm, P. (2010). Social desirability bias. *Wiley international encyclopedia of marketing*.

Gudrun Schyman, Nationalencyklopedien (u.å.d) Hämtad 20-05-21 från <https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/gudrun-schyman>

Höhmman, D. (2020). When Do Men Represent Women's Interests in Parliament? How the Presence of Women in Parliament Affects the Legislative Behavior of Male Politicians. *Swiss Political Science Review*, 26(1), 31-50.

Inter-parliamentary union (2020) *Women in politics* hämtad den 23 maj 2021 från <https://www.ipu.org/resources/publications/infographics/2020-03/women-in-politics-2020>

Jämställdhetspolitik (u.å.a.) hämtad från Nationalencyklopedin 11-05-21 från <https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/j%C3%A4mst%C3%A4lldhetspolitik>

Kanter, R. M. (1987). Men and women of the corporation revisited. *Management Review*, 76(3), 14.

Karlsson, J. (2016) Han är riksdagens flitigaste motionär *Dagens industri*. Hämtad 10-05-2021 från <https://www.di.se/nyheter/han-ar-riksdagens-flitigaste-motionar/>

Kinberg Batra, A. (2009) Meningslös motionsflod, *Svenska dagbladet* Hämtad 2021-04-01 från <https://www.svd.se/meningslos-motionsflod>

Kokkonen, A., & Wängnerud, L. (2017). Women's presence in politics and male politicians commitment to gender equality in politics: Evidence från 290 Swedish local councils. *Journal of Women, Politics & Policy*, 38(2), 199-220.

Kristdemokraterna (u.å.) *Jämställdhet* Hämtad 24/05/21 från <https://kristdemokraterna.se/jamstalldhet/>

Kvinnorörelser (u.å.f) hämtad från Nationalencyklopedin den 23 maj 2021 från <https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/kvinnor%C3%B6relse>

Kågeson P., (2017) *Jämställda: men inte på mannens villkor och barnens bekostnad*, Stockholm: Hjalmarson Högberg bokförlag

Liberalerna (u.å.) *Jämställdhet och feminism* Hämtad 24/05/21 från <https://www.liberalerna.se/politik/liberal-feminism>

Mackay, F., Monro, S., & Waylen, G. (2009). The feminist potential of sociological institutionalism. *Politics & Gender*, 5(2), 253-262.

Makashvili, A., Vardanashvili, I. & Javakhishvili N., Testing Intergroup Threat Theory: Realistic and Symbolic Threats, Religiosity and Gender as Predictors of Prejudice. *Europe's journal of psychology*, 14(2), 464–484. <https://doi.org/10.5964/ejop.v14i2.1483>

Mickelsson, S., & Azadeh, A. (2007). Abort-mord eller en mänsklig rättighet? En studie av den diskursiva kampen mellan pro-life-och pro-choicerörelsen i USA.

Miljöpartiet (u.å.) *Feminismen måste gå längre* Hämtad 24/05/21 från <https://www.mp.se/politik/jamstalldhet>

Moderaterna,(u.å.) *Jämställdhet* Hämtad 24/05/21 från <https://moderaterna.se/jamstalldhet>

Motion 2017/2018:228 av Jan Björklund m.fl. Feministisk utrikespolitik

Nilsson & Forsell *Ett barn blir till*, Bonnier fakta: Stockholm

Oxit (u.å.) *Internets historia och utveckling* Hämtad den 19 maj 2021 från <https://www.oxit.se/internets-historia-och-utveckling/>

Palaguta, N. (2020). What are women's political interests? Connecting theory to empirical approaches in cross-national perspective. *Sociology Compass*, 14(4), e12773.

Phillips, A. (1995). *The politics of presence*. Clarendon press: Oxford

Populärhistoria (u.å.) *100 händelser som skakade Sverige* Hämtad 19 maj 2021 från <https://popularhistoria.se/sveriges-historia/100-handelser-som-skakade-sverige>

Psykologiguiden (u.å.) *Social önskvärdhet* Hämtad 2020-04-30 från <https://www.psykologiguiden.se/psykologilexikon/?Lookup=social+%C3%B6nskv%C3%A4rdhet>

Riksdagen (2020) *Allmänna motionstiden* Hämtad 2021-04-08 från <https://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/riksdagens-uppgifter/beslut-ar-om-lagar/allmanna-motionstiden/>

Riksdagen (u.å.a.) *Riksdagens öppna data*, Dokument hämtad 15-04-21 från <https://data.riksdagen.se/>

Sapiro, V (1981) Research Frontier Essay. When Are Interests Interesting? The Problem of Political Representation of Women. *American Political Science Association*

Sas Institute (u.å.) *Gender analysis node* Hämtad 2021-04.03 från https://support.sas.com/documentation/onlinedoc/dfdmstudio/2.6/dmpdmsug/Content/dfU_PFQual_GndrAnalysis.html

SCB (2018a) *Valda i riksdagsval efter region, parti och kön. Valår 1973-2018* från URL https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_ME_ME0107_ME0107C/Riksdagsledamoter/

SCB (2018b) *Öppna data ger bättre insyn i riksdagens arbete* Hämtad 15-03-21 från <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2018/oppna-data-ger-battre-insyn-i-riksdagens-arbete/>

SCB (2018c) *20 vanligaste yrkena för kvinnor* Hämtad 15-03-21 från URL <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/arbetsmarknad/sysselsattning-forvarvsarbete-och-arbetstider/yrkesregistret-med-yrkesstatistik/pong/tabell-och-diagram/20-vanligaste-yrkena-for-kvinnor/>

Schenk-Gustavsson, K. (2018) *Om genusmedicin*, hämtad 10/04/2021 från <https://janusinfo.se/beslutsstod/janusmedkonochgenus/genus/omgenusmedicin.5.728c0e316219da8135e121b.html>

Socialdemokraterna, (u.å.) *Feminism och jämställdhet* Hämtad 24/05/21 från <https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/a-till-o/feminism>

Stensota H.O. (2020) Does care experience affect policy interests? Male legislators, parental leave, and political priorities in Sweden. *Politics and Gender*, 16(1), 123-144.

Stödstrumporna (u.å.e) hämtad från Nationalencyklopedin 11-05-21 från <https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/st%C3%B6dstrumporna>

Sverigedemokraterna (u.å.) *Jämställdhet och rättvisa* Hämtad 24/05/21 från <https://sd.se/vad-vi-vill/jamstalldhetspolitik/>

Sverigedemokraterna (u.å.c) hämtad från Nationalencyklopedin den 23 maj 2021 från <https://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/1%C3%A5ng/sverigedemokraterna>

Towns, A. (2003). Understanding the effects of larger ratios of women in national legislatures: Proportions and gender differentiation in Sweden and Norway. *Women & Politics*, 25(1-2), 1-29.

Utrikesdepartementet (2019) *Förenade arabemiraten – mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 30 juni 2019*, hämtad 2021-05-01 från <https://www.regeringen.se/4a538a/contentassets/e472d294b8da476cb3d4b01e77ab698a/forenade-arabemiraten--manskliga-rattigheter-demokrati-och-rattsstatens-principer-situationen-per-den-30-juni-20192.pdf>

Vänsterpartiet (u.å.) *Feminism* Hämtad 24/05/21 från <https://www.vansterpartiet.se/politik/feminism/>

The World Bank (2020a) *Proportion of seats held by women* Hämtad 29-03-21 <https://data.worldbank.org/indicator/SG.GEN.PARL.ZS>

The World Bank (2020b) *Population female* <https://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL.FE.ZS> Hämtad 23/04/2021

Wängnerud, L. (2000). Testing the politics of presence: Women's representation in the Swedish Riksdag. *Scandinavian political studies*, 23(1), 67-91.

Appendix

JÄMSTÄLLDA LÖNER

"jämställdhetsfrågor", "jämställdhetsfrågorna", "jämställdhetsråd", "jämställdhetsarbetet" "ökad jämställdhet" "jämställdhetsarbete" "likabehandling" "könsdiskriminering" "jämställdhetspolitiken" "jämställdhetspolitik" "jämställdhetspolitikens" "jämställdhetspolicy" "kvinnliga företagare" "kvinnliga innovatörer" "jämställdhetsmyndigheten" "jämställdhetsmyndighet" "jämställdhetsperspektiv" "jämställdhetsperspektivet" "jämställda löner"

LAGLIGT SKYDD FÖR ARBETANDE MÖDRAR

"ensamstående kvinnor" "fritids" "fritis" "ensamstående" "vårdnadshavare" "vårdnadshavares" "familjepolitiken" "familjepolitik" "familjepolitikens" "småbarnsföräldrar" "småbarnsföräldrars" "barnfamiljer" "barnfamiljerna" "barnfamiljernas" "barnfamiljers" "förskoleplats" "förskoleklass" "förskoleklassen" "förskoleklasser" "graviditetspenning" "graviditetspeng" "rätt till förskola" "barnstugor" "barnstugorna" "barnstuga"

SEXUELLT VÅLD MOT KVINNOR

"kvinnofrid" "människohandel" "människohandeln", "sexualbrotten" "sexualbrott" "samtycke" "pornografi" "pornografins" "pornografin" "sexköp" "barnäktenskap" "sexualbrottslagstiftning" "sexuella" "sexuell" "sexuellt" "sexuella tjänster" "sexuell tjänst" "hedersrelaterat" "prostitution" "prostitutionen" "prostitutionens" "kvinnoemisshandel" "kvinnoemisshandlare" "våldtäkt" "kvinnojourer" "kvinnojourernas" "kvinnojourerna" "kvinnojourers" "sexualbrott" "jämställdhet" "sexuella trakasserier" "sexuella övergrepp" "våldsutsatta kvinnor" "våldsutsatta kvinnorna" "sexhandeln" "sexhandel" "kvinnlig könsstympning" "reproduktiva hälsan" "pornografiska" "pornografiska föreställningar" "pornografisk föreställning" "pornografisk" "pornografiskt" "våldtäkter" "våldtäkt" "våldtäkts" "våldtäkterna" "barnpornografibrott" "sexuella ändamål"

UNDERSÖKNINGAR INNAN FÖRLOSSNING SAMT FRÅGOR OM ABORT

"surrogatmoderskap" "surrogatmödraskap" "värdmödraskap" "abortlagstiftning" "abortlagstiftningen" "fri abort" "abortlag" "abortlagen" "mödrahälsovård" "mödrahälsovården" "assisterad befruktning" "reproduktiv hälsa" "befruktning" "foster" "fostrets" "fostret" "äggdonation" "äggdonationer" "ofrivillig barnlöshet" "barnlöshet" "sena aborter" "sen abort" "abortlagstiftning" "abortvård" "abortvården" "gravida missbrukare" "preventivmedelsrådgivning" "preventivmedelsrådgivningen" "preventivrådgivning" "medicinsk abort" "medicinska aborter"

YRKEN SOM KVINNOR HAR OFTARE ÄN MÄN

"sjuksköterskeutbildning", "sjuksköterskeutbildningen", "sjuksköterskeutbildningens", "sjuksköterskeutbildningarna", "förskollärarytutbildning" "förskollärarytutbildningens" "grundskollärarytutbildningen" "grundskollärarytutbildning" "förskollärare" "sjukvårdspersonal" "sjukvårdspersonalen" "sjukvårdspersonalens" "sjuksköterskor" "sjuksköterskors" "sjuksköterskornas" "vårdutbildning" "vårdutbildningen" "vårdutbildningar" "vårdutbildningarna" "vårdutbildningarnas" "undersköterskor" "undersköterskors" "undersköterskornas" "vårdyrkesutbildningen" "vårdyrkesutbildning" "vårdare" "specialistsjuksköterskor" "barnomsorgspersonal" "hemarbete" "barnskötare"

FÖRLOSSNING OCH TIDIGT FÖRÄLDRASKAP

"tillfälliga föräldrapenningen" "föräldraledighet" "föräldraledigheten" "tillfällig föräldrapenning" "föräldrapenning" "föräldrapenningen" "föräldrapenningens" "föräldrapeng" "mor" "vårdnadshavaren" "vårdnadshavarna" "faderskapstest" "jämställdhetsbonusen" "jämställdhetsbonus" "jämställd föräldraförsäkring" "föräldraskap" "föräldraskapet" "ensamstående föräldrars" "ensamstående föräldrar, "barnkunskap" "barnkunskapen"

VANLIGA SJUKDOMAR FÖR KVINNOR

"bröstcancer" "ätstörningar" "benskörhet" "endometrios" "bröstcancervård" "bröstcancervården"
"anorexi" "anorexia" "fibromyalgi"

ORD SOM HAR MED KVINNOR OCH JÄMSTÄLLDHET ATT GÖRA

"kvinnor" "kvinnoperspektiv" "genusperspektiv" "genusperspektivet" "feministisk" "feministiska"
"feministiskt" "kvinnliga" "kvinnlig" "kvinnligt" "flickor" "flickors" "flickornas" "flickorna"
"invandrarkvinnor" "invandrarkvinnors" "invandrarkvinnornas" "invandrarkvinnorna"
"kvinnoorganisationernas" "kvinnoorganisationer" "kvinnoorganisationerna" "kvinnoforskning"
"kvinnoforskningen" "kvinnoforskningens" "genusforskning" "genusforskningens"
"kvinnodiskriminering" "feministisk utrikespolitik" "feministiska utrikespolitik" "feministisk politik"
"lesbiska" ,"kvinnokonventionen" "kvinnokonvention"